

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

Limagrain d.o.o.

hrana produkt

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033**SREMSKA** Godina II • Broj 18 • 28. jun 2013. • cena 40 dinara**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

POTUČENO

Foto: M. Balabanović

Veliko nevreme, nezapamćeno u poslednjih stotinu godina, koje je 22. juna pogodilo Indiju i Novi Slankamen, napravilo je veliku štetu i poljoprivrednim kulturama. Najveće štete su na voćnjacima gde je uništeno i do polovine roda, a poljoprivrednike sada brine da li će dobiti odštetu za uništene ratarske, povrtarske i voćarske kulture.

M. B.
Strana 10.

U OVOM BROJU

PRED POČETAK ŽETVE:
**Licitiranje cenom
hlebnog zrna**

Strana 2.

**ZAŠTO JE ZEMLJA
SVE SKUPLJA?**

**Plodne oranice
zlata vredne**

Strana 3.

RAZGOVOR O ŽETVI U SREMSKOJ PRIVREDNOJ KOMORI

Godina neće doneti rekorde

Po mišljenju proizvođača, rekordni prinosi pšenice, poput onih iz 1989. ili 1990. godine, neće se ponoviti. Može se očekivati prosečan rod pšenice od oko četiri tone.

Sa prijemom pšenice neće biti problema, skladišta ima dovoljno, silosi su spremni za rod, a prethodno su očišćeni i dezinfikovani od eventualnih štetnih ostataka lanjskog roda, rečeno je u Sremskoj privrednoj komori tokom razgovora o žetvi. Procenjuje se da će u žetvi strnina da učestvuje oko 700 kombajna u Sremu. I pored nabavke malog broja novih i repariranih kombajna, kombajni su većinom zastareli i nepripremljeni, ali će zbog brojnosti biti sposobni da na vreme urade žetvu.

Strana 5.

Foto: Ž. Negovanović

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

Od 17. do 21. 06. 2013.

- Blagi rast cena kukuruza
- Pad pad cene pšenice
- Prvi ugovori soje, suncokreta i kukuruza na zeleno
- Dešavanja na svetskim berzama

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

PRED POČETAK ŽETVE PŠENICE: BRINU CENA I POLEGLI USEVI

Licitiranje cenom žita

Dok ratari očekuju cenu koja je sada na Produktnoj berzi u Novom Sadu – oko 24 dinara po kilogramu sa PDV, mlinari kritikuju i izjave da je realna cena 20 dinara bez PDV

Kao i svake godine, uoči žetve, ne prestaju „žmurke“ s otkupnom cenom pšenice i iznošenje suprostavljenih stavova o ceni hlebnog zrna. Dok ratari očekuju cenu koja je sada na Produktnoj berzi u Novom Sadu – oko 24 dinara po kilogramu sa PDV, mlinari kritikuju i izjave da je realna cena 20 dinara bez PDV!

Kako se očekuje, ovogodišnji rod pšenice biće znatno veći od lanjskog, kako u Srbiji, tako i u svim okolnim zemljama, i u zemljama velikim izvoznicama pšenice poput Rusije i Ukrajine, te će zato ostati i znatni viškovi pšenice. Zato je „Žitovojvodina“ nedavno predložila resornim ministarstvima da se za ovogodišnji rod pšenice industrijskim mlinovima daju beneficirani krediti da bi mogli da kupe veće količine pšenice neposredno posle žetve, što bi bila i direktna pomoć primarnom agraru, ali se niko iz resornih ministarstava nije oglašio o tome.

Udruženje mlinara i pekara „Žitovojvodina“ kritikovalo je procene da će realna cena pšenice ovogodišnjeg roda biti 20 dinara za kilogram bez PDV, i dodalo da će realnu cenu moći da formira jedino tržište.

Cena pšenice, kao jednog od najvažnijih berzanskih artikala, formira se jedino na tržištu kao rezultat ponude i tražnje, i to je jedina cena koju industrijsko mlinarstvo uvažava i prihvata. Ista pravila važe i za cenu brašna, bez obzira na proizvodne, kalkulativne troškove i na želje mlinara - piše u saopštenju.

Udruženje ukazuje da domaće izvozne kuće, limitirane cenom

pšenice iz tržišnog okruženja Srbije, maksimalno mogu da u ovom trenutku plate proizvođačima oko 16 dinara za kilogram pšenice, bez PDV.

- Žetva pšenice roda 2013. godine praktično još nije ni počela, i svako neargumentovano licitiranje cenom pšenice je proizvoljno, a jedinu i poslednju reč daće tržište - navodi se u saopštenju.

Manje od 20 vodi u gubitak

Realna otkupna cena pšenice ovogodišnjeg roda iznosila bi oko 20 dinara po kilogramu, bez PDV-a, izjavio je Tanjugu savetnik predsednika Privredne komore Srbije Milan Prostran.

- Ta cena je realna i prihvatljiva, i poljoprivrednici bi se zadovoljili tim ili većim iznosom, a sve što je ispod 20 dinara po kilogramu, značilo bi gubitak za njih - naveo je Prostran i podsetio da cena pšenice roda 2012. iznosi 24,5 dinara po kilogramu, sa PDV.

On je ukazao da su cene pšenice u svetu počele da padaju u proteklih par meseci, i iznose oko 240 do 250 dolara po toni, odnosno oko 20 dinara po kilogramu, dodajući da je i kod nas tržište reagovalo na ta kretanja, postoje najave da će se pšenica novog roda kupovati upravo po toj ceni.

Prostran je podsetio da je cena pšenice prošle godine iznosila 27 dinara, odnosno 28 dinara po kilogramu u žetvi i posle.

Kako je objasnio, procene Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO) i američ-

Očekuje se dobra žetva

kog Ministarstva poljoprivrede koje se bavi globalnim prognozama govore da će ovogodišnja proizvodnja pšenice biti veća za šest odsto nego prošle godine, što svakako ima uticaj na kretanje cena.

Očekivana dobra žetva i veća proizvodnja pšenice imaće uticaj na dalji pad cene hlebnog žita, kazao je Prostran, dodajući da ne očekuje pojeftinjenje veće od tri dinara.

Prvi otkosi pšenice već su pali u južnom Banatu, a najnovije procene Republičkog zavoda za statistiku su da će ove godine biti proizvedeno 2,35 miliona tona pšenice, što je za 15 odsto više nego lane.

Očekivanja ratara

Državne robne rezerve pripremaju se za otkup pšenice ovogodišnjeg roda, ali niko u ministarstvima za trgovinu i poljoprivredu ne može reći kada će biti saopštena odluka Vlade o ovom poslu.

Upitnik, koji su službenici iz Državnih rezervi uputili pojedinim saradnicima i udruženjima, da im kažu koja cena bi bila realna i interesantna za poljoprivrednike, još nije popunjen, a kako je preneo "Agro-Servis", ratari očekuju cenu koja je

sada na Produktnoj berzi u Novom Sadu – oko 24 dinara po kilogramu sa PDV-om.

Tako pouzdanih prognoza o ovogodišnjem rodu još nema, jer je žetva ranih sorti počela simbolično, ipak se zna da će hlebnog žita biti više nego lani, a to znači i tržišnih viškova. Može se dogoditi da količina veća od 1,2 miliona tona, koliko trošimo za sopstvene potrebe, bude namenjena izvozu, a da se na kupce poduže saćeka.

U takvoj situaciji, otkup zrna za potrebe Državnih robnih rezervi u iznosu od 100.000 tona i kupovinu zrna od strane onih skladištara koji su prodali državne zalihe od 78.000 tona bila bi solidna količina za otvaranje tržišta.

Ono što je za sada sigurno, konkretnu cenu prvo će ponuditi mlinari i izvoznici, ali to je, po običaju, znatno niže od očekivanja ratara.

Brine i stanje useva

Većinu ratara pored cene brine i vremenska prognoza, po kojoj prističe da će se žetva odvijati između pljuskova, jer su pojedine sorte već sasvim zrele, a kiša sprečava ulazak kombajna.

- I pored poleganja pšenice, čeka nas jedna od boljih žetvi. Ratari u Srbiji će u ovogodišnjoj žetvi pretrpeti znatne štete zbog polegle pšenice jer će, kako se procenjuje, tako biti izgubljeno ukupno oko 6.000 hektara, izjavio je Tanjugu profesor Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu dr Branko Marinković. Uprkos tim problemima, mogu se očekivati solidni prinosi pšenice. Žetva, najverovatnije, neće biti rekordna, ali će biti jedna od boljih u proteklih 10 godina.

Marinković je rekao da, prema podacima kojima raspolaže, ima od pet do 30 odsto polegle pšenice, u zavisnosti od regiona.

- Ako je u proseku 10 odsto površina poleglo to iznosi oko 60.000 hektara i ako je samo 10 odsto smanjen prinos, znači da smo izgubili 6.000 hektara ove godine - rekao je Marinković.

Uz to, dodao je on, načinjena je i dodatna šteta, pošto je preteranom upotrebom azotnih mineralnih đubriva prilikom prihranjivanja useva, višak azota oslabio biljke a istovremeno je kišom ispran duboko u zemlju, u podzemne vode.

Prof. dr Miroslav Malešević rekao je Tanjugu da su znatne površine pšenice polegle, pre svega, zbog preterane količine semena upotrebljene prilikom setve, neopreznog prihranjivanja azotnim đubrivom, kao i zbog nedostatka na našem tržištu preparata za regulisanje rasta biljaka.

- Veću količinu korišćenog semena u setvi nego obično poljoprivrednici su pravdali ekstremnom lanjskom sušom - rekao je Malešević napominjući da su tako stvoreni vrlo gusti sklopovi biljaka, što nije moglo da prođe bez posledica.

U mnogim slučajevima nisu ni ispoštovani saveti stručnjaka da se oprezno primenjuje azotna prihrana pšenice, pošto nisu rađene analize zemljišta u onoj meri koja je bila poželjna, kazao je on i dodao da je poleganje biljaka moglo da bude umanjeno da je na tržištu bilo dovoljno regulatora rasta, odnosno preparata koji doprinosi učvršćivanju i skraćivanju stabljike pšenice.

E. P. - AgroServis

Ratara zabrinjava i polegla pšenica

BEOGRAD • KONTROLA PŠENICE I KUKURUZA REPUBLIČKIH ROBNIH REZERVU

Manjak u 19 skladišta

Završeno je fizičko utvrđivanje količina merkantilnog kukuruza i pšenice u vlasništvu Republičke direkcije za robne rezerve (RDRR) i uzimanje uzoraka u cilju provere kvaliteta na prisustvo aflatoksina i teških metala.

Kako je saopštilo Ministarstvo po-

ljoprivrede, poljoprivredni inspektori su prisustvovali i sačinjavali zapisnike pri svakoj pojedinačnoj kontroli tokom koje je „Jugoinspekt“ Beograd vršio poslove merenja i uzimanja uzoraka u silosima.

Zvanični izveštaj će komisija, koju osim predstavnika Ministar-

stva poljoprivrede čine predstavnici RDRD i Ministarstva trgovine, sačiniti kada stignu laboratorijski rezultati uzoraka.

- Sa sigurnošću je utvrđeno da kod 19 skladištara postoje nepravilnosti - manjak količina robe. Registrovana su 3 slučaja pokuša-

ja obmane komisije - dupla dna u ćelijama silosa. U jednom slučaju je skladištar onemogućio kontrolu - uklonjene su merdevine na silosima - navodi se u saopštenju Ministarstva poljoprivrede i dodaje da je kod 26 skladištara nophodno uraditi dodatne provere jer je registro-

van promet robe u periodu vršenja kontrole što onemogućuje konačan zaključak o stanju kvaliteta i kvantiteta robe.

- Kod 32 skladištara nisu registrovani manjkovi pšenice i kukuruza - preciziralo je Ministarstvo poljoprivrede. S. P.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović • UREDNIK IZDANJA: Dragan Čosić
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miłan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 064/16-29-737
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

SREMSKA MITROVICA • ZAŠTO JE ZEMLJA SVE TRAŽENIJA I SKUPLJA?

Plodne oranice zlata vredne

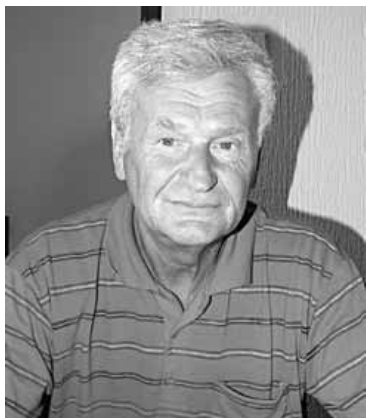
Cena hektara zemlje do 10.000 evra. Oranice ne prodaju vlasnici već naslednici i to samo ako moraju, a svi uglavnom kalkulišu i čekaju da njive još više dobiju na ceni

Sremci su odvajkada zemlju cenili kao nešto najvrednije od imanja. Nisu je prodavali bez preke potrebe pa i tada bi se prvo na nekoj drugoj strani tražila mogućnost izlaza iz problema da bi prodaja zemlja ostajala za kao poslednje rešenje i za "zlu ne trebalo". Ulaganje u oranice postalo je unosan biznis u ovim vremenima, to je povećalo potražnju za njivama i u Sremu, kriza je učinila svoje da se obradiva zemlja prodaje i da menja namenu radi investiranja. To je, uz ostalo, doprinelo da se poveća cena hektaru, a ona je, zavisno od lokacije, oko 10.000 evra. Na ovoj ceni se neće završiti kraj cenovniku zemlje, je će ga povećati približavanje naše zemlje Evropskoj uniji, smatraju stručnjaci.

Dobri poznavaoци ove problematike dodaju da je ulaganje u oranice postalo najsigurnija investicija. Sigurnije je kupovanje zemlje od držanja novca u bankama. Da je zemlja u Sremu, u blizini Beograda skupa radi investiranja poznato je, ali se sada u tom pravcu pojavljuju

Vladimir Vlaović

Đorđe Čavić

se i priče kako je zemlja u Fruško-gorju tražena i kako se se plaća do 15.000 evra za hektar ...

- Nisam čuo za takve priče o enormnoj ceni zemlje, ali znam da sva zemlja koja se ponudi u fruškogorskom području ne čeka dugo kupca. Kupaca ima više nego zemlje za prodaju. Prodajna cena je najviše oko 8.000 evra za hektar, sada je nešto i jeftinija. Malo je ponude, kalkuliše se i čeka jer se vlasnici nadaju da će biti i skuplja - ocenjuje **Vladimir Nastović**, mitrovački načelnik za poljoprivredu.

- Razlog rastu cene zemlje je ekonomska situacija u kojoj se nalazimo i približavanje Srbije Evropskoj uniji, a ukoliko se dobije konkretan datim cene će biti još veće, jer je u zemljama Evropske unije obradivo zemljište skuplje - smatra **Vladimir Vlaović**, diplomirani agonom i sekretar Odbora za poljoprivredu Sremske privredne komore. - Sva zemlja koja se nudi i prodaja plaća se između 5.000 i 10.000 evra po hektaru. Cena zavisi od mesta gde je zemlja.

Poskupljenje poljoprivrednog zemljišta nije samo srpski trend, već

Njive sve traženije

Stevica Umetić

se to dešava i u zemljama u regionu, ali i u svetu. Naime, zbog hrane, koja je sve skuplja, raste i cena poljoprivrednih dobara, pa tako i oranica. Poljoprivrednik **Stevica Umetić** iz Lačarka veli da je cena

jutra zemlje u ovom mestu gotovo duplirana.

- Poskupljenje zemlje doprinosi i poskupljenju arende koju plaćaju privatnici seljacima. Sada je ona od 250 do 300 evra po jutru, ne mislim da će na jesen biti skuplja. Zemlje nema dovoljno, slabo poljoprivrednici kupuju zemlju, kupci i te velike platiše su neki drugi, smatra Umetić.

Čalmanac **Đorđe Čavić** kaže da ni u njegovom selu nema izraženog tržišta zemlje, ali su cene ipak malo niže nego kod ostalih u okolini, jer je zemlja slabijeg kvaliteta.

Ulaganje u oranice je najsigurnija investicija, ocenjuje **Duško Tadić**, direktor Zemlji-radničke zadruge u Kuzminu.

- Ima u kuzminskom ataru zemlje i za 1.500 evra jutro, ali je to vrlo loša po kvalitetu zemlja. Zemlja je tražena, ne prodaju je vlasnici već naslednici koji ne rade i ne žive od zemlje. Inače, nikad

Duško Tadić

nije bilo da se za dva jutra zemlje može kupiti kuća, navodi primer Duško Tadić.

S. Đ. - S. N.

NAŠA TEMA

POVRATAK ZADRUGARSTVU

Sela, poslednje zelene oaze

Kako bi se zaustavilo odumiranje sela Srpska akademija nauka i umetnosti je izdala vodič o zadrugarstvu u 50.000 primeraka

Piše: **Branislav Gulan**

U Srbiji ima blizu milion nezaposlenih. Istovremeno od 4.600 sela, svako četvrto (ili oko 1.200 njih) je na putu nestajanja. Jer, u 986 sela ima manje od po 100 stanovnika. Tako će za deceniju i po u njima ostati samo spomenici kao dokaz skorašnjeg života. I dok ljudi nemaju posla, a sela izumiru,

nekoristi se šansa da se ti negativni trendovi na srpskom selu zaustave, a samim tim i da se razvijaju ruralna područja. Jer, danas u gradovima nema šta da se radi, a u selima nema ko da radi! Najbolji dokaz toga je činjenica da u Srbiji postoji 5,1 miliona hektara poljoprivrednog zemljišta od čega je obradivo 4,2 miliona hektara. Medjutim, koristi se tek 3,35 miliona hektara. Dakle, blizu milion hektara je neobrađeno, nalazi se u parlogu. Pored toga u selima je 50.000 napuštenih kuća i oko 145.000 u kojima trenutno niko ne živi! Sela u Srbiji su ostale i poslednje zelene oaze života van gradskih područja.

Kako bi se zaustavili ovi negativni trendovi na selu, Srpska akademija nauka (SANU), odnosno njen Odbor za selo, ocenio je da se to može uraditi jedino kroz povratak zadrugarstvu. Ocena je i da je samo ime seljak i njegov rad danas

potcenjen. Jer, kada kupuju reproduktivni materijal da bi zasnovali proizvodnju, on je svake godine sve skuplji, dok kada prodaju svoje proizvode, oni postaju sve jeftiniji. Na ovaj način moć seljaka sve više slabi, a uslovi za život postaju sve teži. Da bi se prevazilazili ovi problemi seljaci moraju da se samoorganizuju u moderne zadruge i udruženja. Seljaci, jedino udruženi mogu da opstanu, da brže i bolje rešavaju svoje probleme i da stvore bolje uslove za život. Još uvek je u toku donošenje novog zakona o zadrugama, koji se čeka od 1996. godine, kada je donet poslednji zadrugni zakon koji i sad važi.

Kako bi pomogli seljacima u samorganizovanju SANU - Odbor za selo, izdao je publikaciju - vodič „**Zašto i kako se organizovati u zadruge**“. Publikacija je štampana u 50.000 primeraka, a cilj je da po 10 komada stigne do svakog sela. Namera autora i izdavača je

da pomogne seljacima da se bolje organizuju i da zaštite svoje ekonomske, ali i druge interese i da se lakše snadju u novom poslovnom okruženju. To okruženje danas karakterišu brze promene u svetskoj i evropskoj ekonomiji, a dešavaju se i u Srbiji i njenoj poljoprivredi. U novim uslovima opstanak je moguć samo onima koji su spremni da se povezuju međusobno i da boljom organizacijom i zajedničkim nastupom na tržištu, osiguraju svoj opstanak i grade budućnost. Samo udruženi mogu da postignu cenovnu konkurentnost.

Najprimereniji oblik međusobnog povezivanja malih robnih proizvođača u svetu jeste zadruga ili kooperativa, kako zadrugu nazivaju u većini razvijenih zemalja u svetu. Oko 750.000 zadruga posluje u svetu i imaju članstvo od oko 800 miliona ljudi. Kada je reč o Srbiji u njoj je registrovano 2.124 zadruge (od to-

ga 67,1 odsto su zemlji-radničke), a 123.000 građana su članovi neke od zadruga. Zadruge u Srbiji imaju dvovekovnu tradiciju i jedan su od prvih oblika organizovanog privredništva, a očekuje se da će stvaranje novog pravnog okvira za modernizaciju zadruga i njihov brži razvoj doprineti oživljavanju privredne aktivnosti i otvaranju novih radnih mesta. Značaj zadrugnog organizovanja naročito su prepoznale države EU, koje su razvojem zadruga rešile brojne probleme, pre svega, one socijalne i ekonomske prirode.

Nemilosrdni zakoni tržišta i snaga jakih (velikih) često su suprotstavljeni interesima malih proizvođača. Samo međusobno povezani oni mogu da se suprotstave ili prilagode sadašnjem ekonomskom trenutku.

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

Samozagrevanje pšenične mase u toku skladištenja

Vlaga zrna i temperatura su najznačajniji i odlučujući faktori koji utiču na intenzitet samozagrevanja i bezbednost čuvanja pšenice - Površinska vlaga zrna stimulatивно utiče na razvoj mikroorganizama a samim tim i na samozagrevanje zrnene mase

Uzroci samozagrevanja pšenične mase u toku skladištenja su biohemijski procesi, mikrobiološki procesi i prisustvo skladišnih štetočina. Ukoliko se u toku skladištenja steknu povoljni uslovi (vlaga i toplota) ovi procesi teku u pravcu razgradnje zrna uz izdvajanje velike količine toplote, a posledica takve aktivnosti je samozagrevanje pšenične mase i kvarenja zrna. Samozagrevanje pšenice može da se javi u više oblika i stepeni.

Prema Trisvjatskom samozagrevanje se javlja u obliku gnezda, frontalno samozagrevanje i samozagrevanje celokupne mase pšenice.

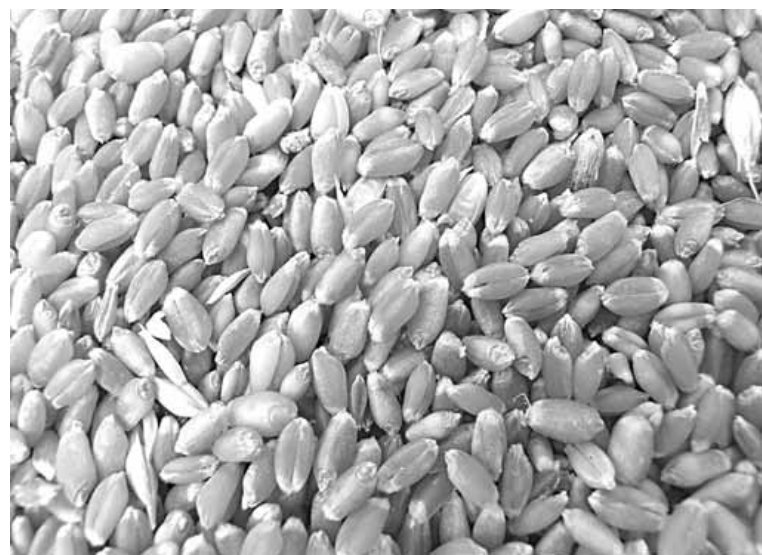
Oblik gnezda se javlja kada se u pšeničnoj masi nađe određena količina zrna sa povećanim udelom vode čime se stvaraju uslovi za razvoj

kad se ne javlja u centralnom delu zrnene mase.

Vertikalno samozagrevanje pšenične mase uz zidove silosa nastaje zbog temperaturne razlike između pšenice i okoline. Ukoliko se zrno uskladišti u letnjem periodu temperatura zrna i vazduha u međuzrnom prostoru je visoka. U jesenjem i zimskom periodu spoljne temperature su niske pa se spoljni zidovi i slojevi zrna uz zidove brže ohlade, a relativna vlažnost u međuzrnom prostoru poraste do zasićenja tako da se vodena para iskondenzuje na površini zrna. Zbog povećane vlažnosti intenzivira se "disanje" zrna i mikrobiološki procesi i uz zidove počinje samozagrevanje pšenične mase. Vertikalno samozagrevanje pospešeno je i sastavom zrnene mase uz zidove silosa. Poznata

Trajanje ogleda (dana)	Temperature u °C pri vlažnosti zrna			
	16,1%	18,1%	19,5%	21,5%
0	23,7°C	23,2°C	24°C	23,8°C
4	20,2	21,1	21,4	26
5	20,5	22,0	22,7	29
7	21,2	23	28,2	36
9	22,0	24,5	35,5	44,5
11	22,5	26	39,0	43,0
16	24,0	31,0	44,7	44,0
18	24,4	30,7	43,3	41,6
19	24,2	30,2	42,6	41,3

Tabela 2.

Na samozagrevanje zrna povećana vlažnost i temperatura zrna

biohemijskih i mikrobioloških procesa. Pošto je zrno vrlo slab provodnik toplote i vlage izdvojena toplota se zadržava u ograničenom prostoru gde temperatura počinje naglo da raste.

Frontalni oblik samozagrevanja se javlja u silosima i drugim skladištima. Javlja se kao posledica prenosa vlage i toplote u zrnenoj masi tokom dužeg skladištenja u promenljivim klimatskim uslovima. Frontalno samozagrevanje se javlja uz zidove i podove skladišta, a ni-

je pojava samosortiranja koja se javlja kod centralnog punjenja siloskih ćelija. Stura zrna i korovsko seme sa povećanom vlagom "beže" prema zidovima gde stvaraju uslove za samozagrevanje.

Samozagrevanje pšenice iznad poda ili iznad levkova silosa je jedan od najopasnijih oblika samozagrevanja. Nastaje kao posledica razlike u temperaturi između poda i zrnene mase. Ukoliko se topla pšenica naspe na hladan betonski pod ili levak silosa dolazi do kondenza-

cije vodene pare u međuzrnom prostoru i nastaju već opisani procesi na visini od 20-50 cm od poda ili od levka siloske ćelije.

Podno frontalno samozagrevanje je opasno zbog toga što se izdvojena toplota i vlaga kreću naviše stvarajući uslove za samozagrevanje i ostalih slojeva tako da vremenom može da dođe do samozagrevanja celokupne mase uskladištene pšenice.

Frontalno samozagrevanje površinskih slojeva na dubini od 10-150 cm ispod gornje površine zrnene mase nastaje zbog premeštanja vlage iz unutrašnjih slojeva uskladištene pšenice prema površini. Površinski slojevi se brzo hlade i prate temperaturu spoljne sredine dok središnji slojevi uskladištene pšenice još dugo zadržavaju temperaturu sa kojom su uskladišteni. Topli vazduh iz međuzrnog prostora centralnih delova struji naviše i kada naiđe na hladnije slojeve zrna na površini uskladištene pšenice vodena para kondenzuje i orošava pšenična zrna na površini.

Slojevi na samoj površini su izloženi stalnom strujanju vazduha tako da iskondenzovana vlaga ponovo ispari, dok slojevi do kojih ne dopire struja spoljnog vazduha ostaju sa povećanom vlagom i u njima nastaje samozagrevanje.

Samozagrevanje celokupne mase pšenice nastaje zbog povećane

vlažnosti i temperature uskladištene pšenice.

Svi oblici samozagrevanja uskladištene pšenice nastaju kao rezultat biohemijskih procesa u zrnu, mikrobioloških procesa na površini zrna i zbog aktivnosti insekata. Koji je od ovih faktora uticajniji predmet je mnogih ispitivanja. Utvrđeno je da se fiziološki procesi a sa tim i samozagrevanje pšenice odvija i u potpuno sterilnim uslovima, ali sa znatno slabijim intenzitetom.

Prema tome sva tri procesa ako se za to steknu potrebni uslovi teku uporedno a kao krajnji rezultat je samozagrevanje pšenice koje za posledicu ima kvarenje.

Vreme bezbednog čuvanja pšenice različite vlažnosti i temperature prikazano je u tabeli 1.

Napred je rečeno da su vlaga zrna i temperatura najznačajniji i odlučujući faktor koji utiču na intenzitet samozagrevanja, odnosno, bezbednost čuvanja pšenice.

Najuočljiviji pokazatelj samozagrevanja je porast temperature. Za kratko vreme temperatura poraste do 55 stepeni da bi usporenijim tempom dostigla maksimum od 65 stepeni. Nakon postizanja maksimalne temperature zrnena masa počinje da se hladi jer prestaju svi procesi u zrnu, na zrnu i u međuzrnom prostoru.

U početnom stadijumu procesa samozagrevanja dolazi do burnog razvoja bakterija i plesni. Daljim povećanjem temperature od 25-40 stepeni još uvek se povećava broj plesni. Na temperaturi od 40-50 stepeni plesni nestaju a pojavljuju se sporogene termofilne bakterije. Kod maksimalne temperature samozagrevanja pšenične mase drastično se smanjuje broj živih mikroorganizama što znači da je život zrnene mase skoro potpuno zamro.

Porast temperature u procesu samozagrevanja prema KJELTONU i VURCELU- Porast temperature pšenice različite vlažnosti u toku 19 dana skladištenja prikazan je tabeli 2.

Nakon 20 dana skladištenja zrno sa udelom vode od 16,1% izgledalo je zdravo sa slabim ambarskim mirisom. Zrno sa udelom vode od 18,1% bilo je sa izrazitim mirisom na buđ, a zrno sa udelom vode od 19,5 i 21,5% bilo je potpuno nepotrebljivo.

Na osnovu osobina uskladištene pšenice i temperature zrnene mase Trisvjatski naglašava tri stadijuma samozagrevanja.

Prvi stadijum predstavlja početak samozagrevanja kada temperatura poraste na 30 stepeni. Na ovom stadijumu zrno poprima slab ambarski miris bez izmena boje. Hitnom intervencijom prebacivanjem i provetravanjem zrnene mase zrno se može dovesti u prvobitno stanje bez značajnih promena u kvalitetu i gubitka u masi.

Drugi stadijum predstavlja razvijeni oblik samozagrevanja koji nastaje od 3-7 dana od prijema pšenice. U ovom stadijumu temperatura raste od 34-38 stepeni. Zrno menja boju u tamnu a miris prelazi iz ambarskog u sladni. Na zrnima koja su pretrpela drugi stadijum samozagrevanja ostaju trajne posledice pogoršanog kvaliteta.

Treći stadijum predstavlja zapašene forme samozagrevanja sa temperaturom koja dostiže do 50 stepeni. U ovom stadijumu zrno potpuno izgubi biološku i tehnološku vrednost i postaje praktično nepotrebljivo. Zrnena masa je jako neprijatnog mirisa i ugrudvana je. Nikakvim merama stanje zrna se ne može popraviti.

Iz prethodnog izlaganja uočeno je da su najznačajniji faktori koji utiču na samozagrevanje zrna povećana vlažnost i temperatura zrna. Međutim, u praksi je uočeno da je sveže uskladišteno zrno podložnije samozagrevanju od zrna koje je u skladištu već duže vremena. U suštini proces samozagrevanja je isti, ali kod sveže požnjevenog zrna ujednačenost zrnene mase u pogledu vlage je daleko manja nego kod duže skladištenog zrna, pa samozagrevanje počinje u delovima zrnene mase koji su sa povećanom vlagom. Sa druge strane u sveže požnjevenom zrnu nastaje proces poslešetvenog dozrevanja pri čemu dolazi do određenih koloidnih prestrukturacija u zrnima pšenice što za posledicu ima pojavu kondenzata na površini zrna (znojenje zrna). Već je naglašeno da površinska vlaga zrna stimulatивно utiče na razvoj mikroorganizama a samim tim i na samozagrevanje zrnene mase.

Vladimir Lemajić, dipl. ing.

Vlažnost pšenice (%)	Period bezbednog čuvanja u danima pri temperaturi (°C)					
	5°C	10°C	15°C	20°C	25°C	30°C
14	Trajno skladištenje			85	40	30
15			77	33	21	15
16		133	33	18	11	7
17		75	20	12	7	3
18	127	32	15	8	5	1
19	92	20	12	6	4	
20	39	13	5	1		
22	24	10	2			
24	20	7		Neuslovno za skladištenje		
26	18	5				
28	14	2				
30	12					

Tabela 1.

SREMSKA MITROVICA • RAZGOVOR O ŽETVI U SREMSKOJ PRIVREDNOJ KOMORI

Godina neće doneti rekorde

Rekordni prinosi pšenice, poput onih iz 1989. ili 1990. godine, neće se ponoviti. Može se očekivati prosečan rod pšenice od oko četiri tone - oprezni su proizvođači i traže od nadležnih da kilogram hlebnog zrna bude barem 20 dinara bez PDV- a

Prema procenama koje su iznete na zajedničkoj sednici Odbora Udruženja za agrar i Saveta Grupacije registrovanih porodičnih poljoprivrednih gazdinstava Sremske privredne komore ovogodišnja žetva strnih žita u Sremu biće prosečna žetva po prinosima, a proizvođači smatraju da je realna otkupna cena hlebnom zrnju barem 20 dinara po kilogramu i to bez PDV. Hoće li tako biti ili drugačije ostaje da se vidi, jer žetva je na pragu, požnjeven je do sada samo koji hektar ječma, a kada će kombajni ući u njive pod pšenicom zavisi samo od vremenskih uslova.

Žetva na 61.000 hektara

Žetva u Sremu se obaviti na oko 54.441 hektaru što je za 21 odsto veća površina od prošle godine. Sekretar komorskog odbora za agrar **Vladimir Vlaović** podsetio je da će zato imati žeteoci više posla u žetvi nego prošle godine, jer je str-

nim žitima zasejano ukupno 61.262 hektara, to je 19 odsto veća površina u odnosu na prošlu godinu. Pod pšenicom se nalazi 54.441 hektar što za 11,6 odsto veća površina od prosečno zasejane u periodu 2000. - 2013. godine.

Sa prijemom pšenice neće biti problema, skladišta ima dovoljno, silosi su spremni za rod, a prethodno su očišćeni i dezinfikovani od eventualnih štetnih ostataka lanjskog roda, čulo se tokom diskusije o žetvi.

Bora Vujić iz rumskog "Žitopmeta" podseća da se vlaga kontinuirano prati i kada vlaga bude od 17 do 20 odsto počće se sa žetvom. Stanje pšenice na ovom području je dobro, jer je setva bila kvalitetna tako da može očekivati i kvalitetan rod. Što se tiče otkupne cene, mišljenja je da bi ona trebala da iznosi oko 20 dinara po kilogramu, priče o 18 dinara za kilogram nisu realne, jer je ta cena zaista mala.

- Očekujemo bolji kvalitet roda, za prijem je sve spremno - potvrdio

Kombajni čekaju pogodno vreme

Žetveni razgovori u komori

je Vujić, dodajući da u Sremu ima dovoljno smeštajnih kapaciteta.

Čula su se i zalaganja za uvođenje novog načina obračuna plaćanja pšenice koji bi izbacio iz računice hektolitarsku težinu zrna i uveo parametre koji važe u razvijenim zemljama. Vezano za vlažnost zrna čuo se dogovor skladištara da će onaj čija pšenica bude imala do 16 odsto vlage skladištiti bez naknade, a o ostalom će se konkretno dogovoriti.

Na području Iriga i okoline, po rečima **Dorđa Marića**, stanje pšenice nije loše, ali ima parcela sa poglalom pšenicom, a ima i bokorenja zbog đubriva koja biljka nije potrošila. Sve u svemu, žetva će početi nešto kasnije. Ni Mitrovčani, kao se čulo, ne žure sa žetvom. tako će biti barem još nekoliko dana, da se njive prosuše. Ima parcela na kojima je pepelnica uzela danak, što se stručno komentariše rečima da "ni hemija nije više kao što je bila".

Predstavnik "Mitrosrema" **Milan Živanović** navodi da ovo poljoprivredno preduzeće ima oko 20 odsto polegla pšenice. Mišljenja je da se to moglo izbeći njenom dvostrukom prihranom i preporučuje proizvođačima analizu zemljišta na azot, jer se trošak i uloženo isplate. **Lane**

Andonović iz Poljoprivredne stručne službe Sremska Mitrovica, podseća da se u poljoprivredi mora voditi računa o promeni klime, da se na tom polju može pozitivno delovati preko analize poljoprivrednog zemljišta i dobijenih rezultata i preporuka i da to ne treba izbegavati jer pomaže proizvođačima.

Ministarstvo poljoprivrede, smatra **Andonović**, treba da ubrza isplatu subvencija za poljoprivredu, to će se i učiniti jer su po njegovim saznanjima sedište Uprave za agrarna plaćanja prevačeno iz Šapca u Beograd, rešeni su i neki tehnički problemi tako da će se očekivati brža isplata subvencija.

Polegla pšenica

Analiza stanja useva je pokazuju da je na području Srema mnogo useva koji su u većem ili manjem procentu polegla. U pojedinim delovima regiona, gde je besnela nepogoda sa gradom i velikom količinom padavina u kratkom vremenskom periodu, ima mestimično uništenih useva pod raznim kulturama, pa i pšenicom. Evidentan je i sporadičan napad leme.

Dug kišni period, sa niskim temperaturama, bez sunca i povreme-

nim nepogodama i gradom širom Srema prouzrokovali su poleganja useva, oštećenja i napad patogena, bolesti lista i klasa, naročito na pšenicama koje nisu tretirane fungicidima. Ovo će nepovoljno da se odrazi na prinos i kvalitet pšenice, tako da će se prognoze o visokim prinosima ove kulture verovatno izjaloviti.

U žetvu sa 700 kombajna

Procenjuje se da će u žetvi strništa da učestvuje oko 700 kombajna u Sremu. I pored nabavke malog broja novih i repariranih kombajna, kombajni su većinom zastareli i nepripremljeni, ali će zbog brojnosti biti sposobni da na vreme urade žetvu.

- Očekuju se kvarovi, koji su posledica nedovoljnog ulaganja na pripremi kombajna, zbog čega će biti značajno povećani gubici zrna u žetvi, veliki deo prinosa će nam ostati na njivi umesto u silosima - rekao je **Vladimir Vlaović**.

Transportnih sredstava će biti dovoljno, mada će i kod njih biti gubitaka zbog lošeg stanja. To ukazuje da je ukupna situacija kod mehanizacije veoma loša i da se obnova mehanizacije mora ubrzati.

Procene i izvoz

Ni skladišni prostor nije problem ni na nivou države. Ne očekuju se veći problemi oko prijema pšenice i ostalih strništa. Mnogi silosi su spremni i za dosušivanje pšenice ako za to bude potrebe.

Oslanjajući se na bilans pšenice za ekonomsku 2012/13. godinu procenjuju se da će u Srbiji pšenice biti dovoljno za domaću potrošnju. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede, očekuje se proizvodnja pšenice u Srbiji od oko 2,17 miliona tona, što će dati mogućnost da oko 700.000 tona pšenice bude izvezeno.

S. Đaković- S. Nikšić

Zaključci, podrške, preporuke

Članovi Odbora za agrar i Saveta grupacije registrovanih porodičnih gazdinstava Sremske privredne komore, na zajedničkom sastanku održanom 21. juna podržali su zahtev "Žitovojvodine" iz Novog Sada, za obezbeđenje regresa kamata na kredite poslovnih banaka odobrenih pravnim licima registrovanim za obavljanje mlianske delatnosti za namenu kupovine pšenice ovogodišnjeg roda.

Republičkoj Vladi je predloženo da obaveže Republičku direkciju za robne rezerve da na tržištu do septembra kupi najmanje 150.000 tona pšenice po ceni koja nije manja od 20 dinara za kilogram bez PDV. Ali, kupovina od registrovanih gazdinstava - fizičkih lica treba da bude ograničena na najviše 500 tona, pri čemu registrovana gazdinstva u statusu fizičkih lica mogu pravo prodaje koristiti samo jednom i to neposredno ili preko pravnog lica - zadruge.

Insistira se da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede obezbedi javno objavljivanje podataka o pojedinačnim i sumarnim isplatama podsticaja za pojedinačna gazdinstva, da ubrza isplatu dospelih podsticaja za registrivana gazdinstva za koja su podneti uredni zahtevi. Prilikom rebalansa budžeta traži se da ovo Ministarstvo, po važećem zakonu traži utvrđenih pet dosto rashodovne strane budžeta za subvencije u poljoprivredi, a eventualne predloge od manjenju agrargog budžeta da ni u jednoj opciji ne prihvati.

Sa sastanka U Sremskoj privrednoj komori preporučeno je svim pravnim licima vlasnicima silosa da u pripremi za prijem pšenice izvrše detaljno čišćenje i dezinfekciju silosnih čelija, redlera, elevatora i da obezbede uslove za kontrolu prijema pšenice. U slučaju pojave zarađene pšenice raj rod bi, po dogovoru sa proizvođačem, morali da posebno skladište, zaključeno je na ovom sastanku.

Dovoljno smeštajnih kapaciteta

AKTUELNE PREPORUKE STIŽU DO POLJOPRIVREDNIKA

Nauka u službi proizvođača

Kako bi se u buduću izbeglo veliko poleganje pšenice, profesori sa Poljoprivrednog fakulteta apeluju na poljoprivredne proizvođače da uvažavaju nauku i reči stručnjaka, jer je to pre svega u njihovom interesu - Upozoravaju se skladištari i država da skladištenje pšenice tamo gde je bilo povećanog prisustva *Aspergillus flavus* ili nekih drugih gljiva koje su prouzrokovaci mikotoksina treba prvo dobro očistiti

Na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, 20. juna, profesori Departmana za ratarstvo i povrtarstvo i Departmana za fitomedicinu i zaštitu životne sredine održali su pres konferenciju sa namerom da njihovi saveti i preporuke poljoprivrednicima budu aktuelni i brzo preneti.

Na skupu je rečeno i to da je očigledno kako su i novinari koji podstiču naučne radnike prepoznali potrebu za ovakvim vidom komunikacije sa poljoprivrednicima, što mnogi profesori podržavaju. Sagovornici novinarima bili su doc. dr Dragana Latković, direktor Departmana za ratarstvo i povrtarstvo, prof. dr Branko Marinković i prof. dr Miroslav Malešević takođe sa Departmana za ratarstvo i povrtarstvo, i prof. dr Stevan Maširević, direktor Departmana za fitomedicinu i zaštitu životne sredine.

O gajenju i skladištenju kukuruza

Doc. dr Dragana Latković

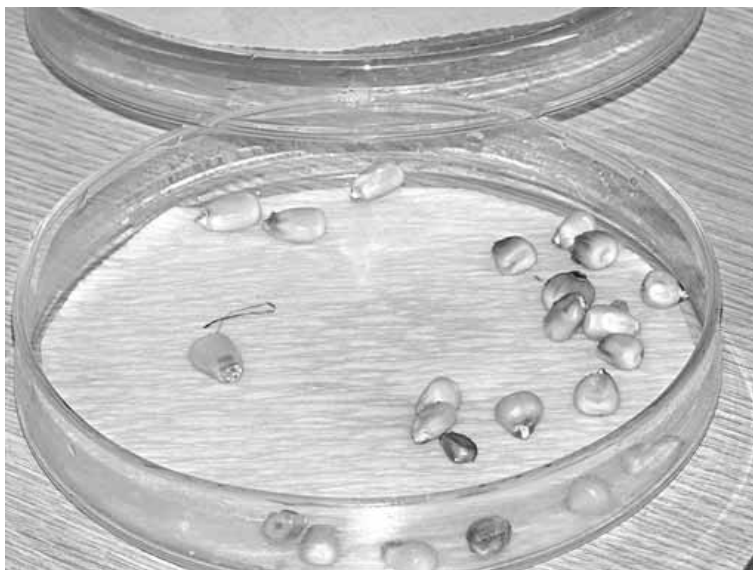
Doc. dr Dragana Latković najavila je stručnu tribinu o tehnologiji gajenja i pravilnom skladištenju kukuruza uz učešće eksperata iz Mađarske, Rumunije i Hrvatske.

U februaru, kada je Departman za ratarstvo i povrtarstvo održao savetovanje "Poruke minule godine i nova setva", obećali smo da će ova godina za nas biti radno svečana zato što iduće godine naš fakultet slavi 60 godina svog uspešnog rada. Zato mi je zadovoljstvo da najavim da će Departman za ratarstvo i povrtarstvo i Departman za fitomedicinu i zaštitu životne sredine našeg fakulteta organizovati stručno savetovanje o proizvodnji i merama zaštite i skladištenju kukuruza.

Skup koji smo sazvali za 27. juni na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu i teme koje želimo saopštiti isključivo su vezane za proizvodnju zdravog kukuruza. Jer, ne zaboravimo da poruke koje smo imali od prošle godine nisu bile baš povoljne i završile su se sa aflatoksinom. U celokupnoj tehnologiji gajenja kukuruza, od setve do skladištenja, ima dosta kriznih momenata i kriznih tačaka, a problematika je regionalnog karaktera. Ono što mi želimo da našim proizvođačima prenesemo kao poruku jeste koji su to problemi trenutno u proizvodnji kukuruza, kako reagovati i šta uraditi - rekla je doc. dr Dragana Latković.

Poštovati nauku i reč stručnjaka

O stanju na pšeničnim poljima pred žetvu i procenu roda govorili su od prof. dr Branko Marinković i prof. dr Miroslav Malešević.

Izgled zdravog kukuruza iz skladišta

- Kao što većina proizvođača zna, stalno upozoravam i tražim momente u kojima smo pogrešili da bi ih ispravili kako bi u narednom periodu izbegli takve greške i ostvarili uspešniju proizvodnju.

Što se tiče stanja useva pšenice ono čime nisam zadovoljan je poleganje. Još u januaru i februaru sam upozorio da nam je stanje useva pšenice izuzetno dobro, da moramo voditi računa o đubrenju i prihranjivanju i da nam ne sme pšenica poleći. Nažalost, mi smo sada u stanju da imamo na raz-

Prof. dr Miroslav Malešević

ličitim lokalitetima najmanji procenat poleganja 5% na pojedinim područjima Vojvodine, dok Srem ima najveće poleganje pšenice, čak i do 30%, što će dati ogromne gubitke. Ako imamo 15% polegle pšenice u proseku u Vojvodini, ili 10% od 600.000 hektara, to je 60.000 hektara. Na onim pšenicama koje su rano polegle biće sigurno umanjenje prinosa 30% što znači da smo na 60.000 hektara 18.000 hektara pšenice izgubili. Želja mi je da skrenemo proizvođačima i u buduću pažnju da učimo na svojim greškama i da se više uvažavamo, da više i brže prenosimo informacije šta i kako raditi. Moglo se i više i bolje. U tom smislu želim proizvođačima da poručim da više poštuju nauku jer je to dobrobit upravo za njih - istakao je prof. dr Branko Marinković.

Protiv poleganja pšenice - sorta i agrotehnika

- Imali ste prilike da vidite da je poleganja zaista neuobičajeno mnogo ove godine. Uzroci poleganja su posledica prevelike gustine setve, prevelike količine semena i neobično dugog perioda bokorenja koji je trajao u 2013. godini, tako da su se stvorili uslovi za veoma bujne useve. Ako se

tome doda i da je primena azota u pšenici tradicionalno, na 70% njiva, samo na bazi iskustva bez precizne analize zemljišta onda je jasno da je moralo doći do takvog poleganja. To je zaista nepotrebno i može se izbeći i izborom sorte, a naročito agrotehnikom.

Prof. dr Branko Marinković

Ima i parcela gde je poleganje 100%. Tu će biti prinos veoma nizak, jer kada pšenica polegne u fazi cvetanja, oplodnje ili formiranja zrna, gubici mogu biti 80%. Što je kasnije poleganje gubici su sve manji.

Međutim, toplotni udar koji smo imali na poljima će daleko više uticati na prinos i na kvalitet. Poznato je da je pšenica biljka koja traži umerene klimatske uslove za svoje vrhunske prinose. Temperature ni u jednom periodu ne bi smele preći 30°C u toku dana, a noću bi trebalo da se kreću između 12-14°C. Sada smo imali temperature koje dostižu i više od 35°C u toku dana, a noćne 21-22°C. To će svakako uticati na masu 1.000 zrna i na kvalitet zrna. Kao posledicu imamo da je žetva, umesto posle 25. juna, već počela jer je vlaga na nekim parcelama kod sorte Simonida ispod 13%.

I pored toplotnog udara koji je zaista drastičan mora se istaći da je primenjena agrotehnika značajno uticala na stanje useva u ovom trenutku. Kod onih proizvođača koji dosledno poštuju savete struke i nauke i gde su usevi bili u sjajnoj kondiciji tokom celog proleća, ti usevi će daleko lakše odoljeti ovom toplotnom udaru nego kod onih koji su ili preterali ili nisu dali dovoljno hraniva. Tu podržavam značaj većeg uticaja struke i nauke u cilju boljeg povezivanja sa samim proizvođačima kako bismo izbegli sve propuste koji odnose veliki deo prinosa.

Istakao bih želju većine ozbiljnih proizvođača pšenice, da je konačno došlo vreme da se pšenica razdvaja

Izgled zaraženog kukuruza

po kvalitetu i da se tako i plaća, jer će viškovi pšenice iznad potreba države biti predmet trgovanja na domaćem i stranom tržištu. Strancima ne možete prodati samo pšenicu koja ima preko 12% proteina. Sve što je slabijeg kvaliteta ići će kao stočna pšenica. Nažalost, kod nas stočarstvo nije tako razvijeno kao ranijih godina kada smo imali 700-800.000 hektara pod pšenicom, tako da će objektivno biti viškovi pšenice na tržištu što već sada utiče na formiranje cena na ovom našem malom tržištu. Prema tome, skeptik sam kada su u pitanju ekonomski efekti ovogodišnje proizvodnje.

Što se tiče očekivanih prinosa teško je to sada reći. I pored svih ovih nedaća pšenica i dalje nosi veoma visok potencijal za prinos. Bez obzira što će umanjenje prinosa biti 10, 15 a negde i 20% mislim da će i dalje prinosi ostati na jednom visokom nivou - rekao je prof. dr Miroslav Malešević.

Očistiti silose

Prošla godina nas je namučila i naučila mnogo čemu a pre svega o potrebi zaštite useva i kvalitetnog čuvanja zrna, o čemu je govorio prof. dr Stevan Maširević.

- Svedoci ste da smo prošle godine imali silosa i skladišta koji su bili ugroženi gljivama koje su posle prouzrokovale mikotoksine i imale reperkusiju na proizvode mleka, mesa i nekih drugih proizvoda. Mi smo uzeli uzorke iz takvih zaraženih silosa, prašinu i ostatke koje se nalaze u tim silosima i dobili smo jednu jako zabrinjavajuću sliku - da je ta organska prašina prepuna spora gljive, pre svega, *Aspergillus flavus* koja je glavni proizvođač toksina. Kada smo videli intenzitet stepena zaraze tih spora zabrinuli smo se za skladištenje pšenice. Mnogi skladištari koji još imaju velike zalihe kukuruza su rekli da će isprazniti te silose i u njega sipati pšenicu. Zato upozoravam skladištare i državu da skladištenje pšenice u skladišta gde je bilo povećanog prisustva *Aspergillus flavus* ili nekih drugih gljiva koje su prouzrokovaci mikotoksina treba prvo temeljno očistiti.

Pošto smo optimistični što se tiče prinosa pšenice, koji će preteći za izvoz, cilj nam je da naš narod jede zdravu pšenicu, i da ako smo je dobili zdravu sa polja da je ne upropastimo u skladištu. Da bi sve to izbegli onda treba prvo da mehanički dobro očistimo skladišta, posebno i specijalno ona gde je bio smešten kukuruz koji je imao povišen nivo aflatoskina.

U Americi i Aziji kada se završi prženje čelija, oni koji imaju problem sa gljivama peru čelije pod pri-

tiskom sa toplom vodom a potom se vrši dezinfekcija. Do sada smo radili dezinfekciju, ubijali smo insekte i deratizaciju i to nije bio problem ali dezinfekciju nismo radili na prisustvo gljiva i ukazuju na potrebu da je to poželjno. Imamo mnogo skladišta neuslovnih i vrlo često podnih, a de ta-

Prof. dr Stevan Maširević

kođe treba izvršiti dezinfekciju. To je sada urgentan posao.

Mi ćemo imati novi rod kukuruza i znamo da mnogi skladištari žele da malo miksiraju stari kukuruz sa zdravim dobrim kukuruzom. Jako će biti važno da i taj kukuruz uđe zdrav i da ga *Aspergillus* ne zarazi, jer mi još ne znamo kakva će godina biti. Treba da budemo sigurni, da je urađena prvo zaštita kukuruza na polju, da se uradi sistem sita, kao kod suncokreta, da svi otpaci ispadnu i ostane samo ono što je najvrednije, a možda ga malo i dezinfikovati da bi mogao da ostane u robnim rezervama ili nekim silosima do sledeće godine. Treba da znamo kakav smo kukuruz primili i kakav će izaći, a to je veliki posao. Mi za to nemamo ni jedan dinar sredstava. Dakle, ako država želi da ima profesore i naučnike na koje može da računa u svakom trenutku, onda to treba i da plati. To ne može da radi jedan ili dva čoveka, već timovi.

Ne može sve ni selekcijom da se reši, može dosta, ali jako je bitna i zaštita. Kada agrotehničari urade svoj posao možemo imati veći prinos, ali ne možemo bez zaštite. Prvo ide suzbijanje korova u jesenjem periodu, pa se onda ide sa regulatorima rasta da ta pšenica ne polegne, i opet zaštita, i uz genetski potencijal imaćemo dobar prinos - zaključuje prof. dr Stevan Maširević.

D. Čosić

ŠID • SVAKE SREDE SAVETOVANJA ZA POLJOPRIVREDNIKE

Lakše do ostvarivanja prava

Pružamo pomoć u popunjavanju zahteva, a takođe dajemo i odgovore na sva pitanja u vezi proizvodnje, bilo da je reč o stočarstvu, ratarstvu ili zaštiti bilja – kaže Milan Milić, saradnik u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sremska Mitrovica

Savetodavci Poljoprivredne stručne službe Sremska Mitrovica svake srede pružaju stručnu pomoć poljoprivrednicima iz šidske opštine, od 9 do 13 sati, u sali JP za stambene usluge i građevinsko zemljište, u ulici Cara Lazara 7 u Šidu.

Saradnik u stočarstvu u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sremska Mitrovica **Milan Milić** kaže da savetodavci dolaze prvenstveno radi prikupljanja zahteva za tov svinja i junadi, što su radili i prošle godine.

- U odnosu na prethodnu godinu sada smo malo proširili naš spektar usluga, tako da želimo da pomognemo poljoprivrednim proizvođačima da pravilo podnesu sve zahteve za bilo koje subvencije koje omogućava nadležno Ministarstvo. Odziv je za sada slab, ali se nadamo da će se povećati. Dolaskom kod nas poljoprivrednici mogu dobiti ne samo pomoć u popunjavanju zahteva, nego i odgovore na sva pitanja u vezi proizvodnje, bilo da je reč o stočarstvu, ratarstvu ili zaštiti bilja

Milan Milić

- objašnjava Milan Milić, saradnik u stočarstvu u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sremska Mitrovica.

Prema njegovim rečima, do sada su najviše interesovanja za ovu vr-

stu pomoći pokazali poljoprivrednici iz Adaševaca i Šida, koji su bili zainteresovani za tov svinja i junadi.

- Najviše ih je zanimalo kada će biti subvencije, pošto isplate kasne od prošle godine i šta sve od dokumentacije treba da se spremi za ovu godinu. Mi ćemo i dalje dolaziti svake srede sve do 31. januara naredne godine, do kada i traje prijava za goveda. Radimo u saradnji sa Opštinskom kancelarijom za poljoprivredu Šid, tako da bi bilo dobro da se zainteresovani poljoprivrednici najpre obrate njima, kako bi najavili svoj dolazak – ističe Milan Milić, iz Poljoprivredne stručne službe Sremska Mitrovica.

Dejan Vučenić iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid kaže da su ova savetovanja organizovana u cilju da se poljoprivrednicima sa teritorije šidske opštine olakša da dođu do dokumentacije koja im je potrebna za ostvarivanje njihovih zahteva, poput subvencija, regresa i svega ostalog što po raznim konkursima mogu da dobiju

Svake srede saveti u Ulici Cara Lazara 7

od republičkog Ministarstva i Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu.

Nadoknada za uslugu pružanja stručne pomoći iznosi 300 dinara po zahtevu. **S. Mihajlović**

<p>ДОО ветеринарска станица САВА СРЕМ</p> <p>Лаћарак</p>	<p>Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266 Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лечење - Вакцинација - Вештачко осемењавање - Превентива - Трихиноскопија - Продаја пилића - Сточна храна - Премикси - Лекови
	<p>Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80 Др. вет. мед. спец. Миленко Перић</p>	
	<p>Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9 Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац</p>	
	<p>Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24 Др. вет. мед. Милорад Кевић</p>	
	<p>Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7 Др. вет. мед. Наташа Секулић</p>	

VETERINA

Пише: **Dr Vet. Med. Srdjan Kozlina**

Vажно je znati da radi sprečavanja pojave, ranog otkrivanja, širenja, praćenja, suzbijanja ili iskorenjivanja zaraznih bolesti i obezbeđivanja sistema obeležavanja, registracije, kao i sledljivosti životinja sprovode se sledeće mere:

1. obeležavanje i evidentiranje životinja, registracija i evidentiranje gazdinstava i unošenje podataka o obeleženim i evidentiranim životinjama, njihovom kretanju i registrovanim gazdinstvima u Centralnu bazu podataka o obeležavanju životinja;

2. imunoprolifaktičke mere: vakcinacija svinja protiv klasične kuge svinja, vakcinacija živine protiv atipične kuge živine, vakcinacija pasa i mačaka protiv besnila;

3. dijagnostička ispitivanja goveda na tuberkulozu i enzootsku leukozu, brucelozu, bolest plavog jezika i infektivno zapaljenje vimena goveda, ovaca i koza;

4. dijagnostičko ispitivanje u cilju ranog otkrivanja naročito opasnih zaraznih bolesti životinja;

5. dijagnostičko ispitivanje kod pobačaja;

6. dijagnostičko ispitivanje u centrima za veštačko osemenjavanje goveda i svinja i dijagnostička

PROGRAM MERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA

Zaštita zdravlja životinja i ljudi

Savremena stočarska proizvodnja, zahteva kvalitetnu zdravstvenu zaštitu životinja, čime je omogućena proizvodnja zdrave hrane, kao osnovnog preduslova zaštite zdravlja ljudi

Vakcinacija pasa

ispitivanja priplodnih bikova i nerastova koji se koriste za prirodno parenje.

Obeležavanje životinja - Veterinarske stanica/ambulate vrše obeležavanje goveda, ovaca, koza i svinja ušnim markicama, pasa, mačaka i kopitara mikročipovima, kao i košnica sa pčelinjim društva pločicama, u skladu sa posebnim propisima. Troškove obeležavanja i registrovanja životinja snosi vlasnik, odnosno držalac životinja.

Vakcinacija svinja - Na svim gazdinstvima na kojima se drže i uzgajaju svinje tokom cela godine vrši se kontinuirana vakcinacija svih svinja vakcinom od atenuiranog K-soja virusa. Prilikom prve vakcina-

cije protiv klasične kuge svinja vrši se obeležavanje svih svinja. Svinje se stavljaju u promet ako su obeležene, vakcinisane i ako potiču sa gazdinstva upisanog u Centralni registar objekata. Veterinarska stanica/služba koja obavlja poslove obeležavanja i vakcinacije svinja vodi evidenciju o izvršenim poslovima i vrši unos podataka u Centralnu bazu.

Vakcinacija živine - Živina, pernata divljač i golubovi u svima oblicima držanja i uzgoja se vakcinišu protiv atipične kuge živine vakcinama proizvedenim od lentogenih sojeva, radi stalnog održavanja imuniteta. Kod živine namenjene za tov u ekstenzivnim uslovima drža-

nja vakcinacija se obavlja dvokratno u starosti od jednog dana u inkubatoru raspršivanjem, kao i od 14 do 18 dana kroz vodu za piće, raspršivanjem ili okulonazalno. Kod živine namenjene za proizvodnju priplodnih i konzumnih jaja u ekstenzivnim ulovima uzgoja, vakcinacija se obavlja četvorokratno: prva vakcina se obavlja u inkubatoru u starosti od jednog dana raspršivanjem, a ostale u starosti od 3,6 i 12 nedelja starosti.

Vakcinacija pasa i mačaka - Psi i mačke starije od tri meseca vakcinišu se jedanput godišnje inaktivisanom vakcinom protiv besnila. Vakcinacija pasa mlađih od tri meseca može se obaviti ukoliko postoje opravdani razlozi. Prilikom prve vakcinacije vrši se njihovo obeležavanje mikročipovima.

Ušne markice za svinje: promet živih životinja vrši se samo ako su obeležene i evidentirane na propisan način

Goveda, ovce i koze jednom godišnje se dijagnostički ispituju, i to goveda na brucelozu, tuberkulozu i enzootsku leukozu, a ovce i koze na brucelozu. Tuberkulinizaciju i uzorkovanje krvi sprovode veterinarske stanice.

Promet živih životinja - Vrši se samo ako su obeležene i evidentirane na propisan način, ako potiču iz gazdinstava registrovanih i evidentiranih u Centralnoj bazi, odnosno ako ih prati dokaz da su sprovedeni poslovi po Programu mera.

Cilj sprovođenja ovih mera jeste upravo kvalitetna zaštita zdravlja životinja, čime se unapređuje stočarska proizvodnja sa jedne strane, a sa druge omogućava se proizvodnja zdrave hrane, kao osnovnog preduslova za zaštitu zdravlja ljudi. Nesumnjivo je da samo zadovoljan krajnji potrošač može dati pravu ocenu opravdanosti propisanih mera.

Veterinarska struka danas, sprovedenjem ovih aktivnosti na najbolji mogući način preporučuje sebe kao vrlo bitnu kariku u lancu: stočarska proizvodnja - zdravstvena zaštita životinja - zdrava hrana - krajnji potrošač, konzument. Savremena shvatanja značaja kontrole i bezbednosti hrane, ističu u prvi plan doktora veterinarske medicine, koji postaje nezaobilazni faktor zaštite zdravlja životinja, a možda još i više zaštite zdravlja ljudi.

Sve počinje od sela

- Bez obnove sela mi zaista nemamo šta da tražimo. Svaki naš razvoj i oporavak vezan je za selo. Naša je industrija uništena, privatizacija je dotukla i poslednju nadu da će se stvari pokrenuti sa mrtve tačke i jedino što još živi to je selo. Fabrike su ostale prazne, hale puste, jer su radnici, i pored sve gorčine i bola, imali kud da odu – svojim kućama. Sa druge strane, seljaci su vezani za svoje oranice i upravo otuda oni nikada nisu imali i danas nemaju kud da odu i toga država, ako želi da napreduje mora biti svesna. Seljaci, paori, danas su pravi nosioci našeg oporavka i upravo zato je pomoć selu pomoć čitavom narodu - smatra Milenko Varga

Srbija je, u to nema sumnje, agrarna zemlja. Njeno selo, iako osakaćeno, ranjeno i oslabljeno, nadjačalo je sve poraze reformi i industrijalizacije kroz koje je možda ne svojom voljom poslednjih decenija prolazilo.

Danas, iako se ne može pohvaliti visokim stepenom razvoja, Srbija se suočava sa belom kugom - sa bolesti koja karakteriše upravo razvijeni svet. Pitanje borbe protiv sve manjeg broja kolevki u Srbiji još uvek je odvojeno od pitanja obnove srpskog sela i njegovog povratka u organski društveni sklop koji je odavno postao samo san.

Jedno od sela koje svedoči potrebu da se pod hitno zasuče rukav i stupi u otvorenu borbu za preživljavanje je i šidsko selo Sot. Ujedno ovo pitomo, izuzetno uređeno selo, koje krasi prelepo jezero, njegovih osam stotina stanovnika dokaz su da još uvek ima onih koji se i pored sveopšte bede i ubrzanog smanjenja broja stanovnika bore za svoj opstanak i razvoj.

Sotsko jezero

oporavka i upravo zato je pomoć selu pomoć čitavom narodu - smatra Soćanin **Milenko Varga**.

Iako ima manje od osam stotina stanovnika, sa više od 1.500 hektara obradivog zemljišta, šuma i pašnjaka, Sot ima jedan od najvećih atara u čitavoj šidskoj opštini. Pa ipak i pored toga, usled višedecenijskog pustošenja, Soćani teško žive od poljoprivrede.

Kao i većina naših sela, Sot ima sve i nema ništa. Imamo veliki atar koji se može i bolje iskoristiti, što trenutno nije slučaj. Imamo udruženje žena "Fruškogorske golubice", lovačku sekciju "Fazan" i fudbalski klub "Jedinstvo", ali i pored toga nemamo društveni život jer je iz njega, naravno ne krivicom ovih udruženja i sportskog kolektiva, isključena omladina. I zapravo, mislim da se kroz sve manji broj mladih najbolje uočava brzi propast naših sela. Do pre dve decenije Osnovna škola "Sremski front" imala je osam razreda, a danas ih je svega četiri, pa i tu ima dvadesetak đaka. Od poljoprivrede se jako teško živi, sela ili propadaju ili stagniraju dok ne potonu i to je glavni razlog zašto nema omladine - ističe Varga.

Kada govorimo o komunalnoj infrastrukturi, Soćani još uvek čekaju na vodovodnu i kanalizacionu mrežu koje su im, kako naglašavaju, preko potrebne. Snabdevanje vodom je znatno otežano i vezano je za besprekorno funkcionisanje hidrofora, privatnih i javnih bunara i jedne javne česme u samom centru sela.

Zimi muka, leti muka. Obilne kiše i suše podjednako teško utiču na vodosnabdevanje, ali šta je - tu je. Ne vredi ni samo kukati. Nedostatak vodovodne i kanalizacione mreže za nas je veliki gubitak. Ako

tome dodamo i činjenicu da se, čim počnu školski raspusti, obustavlja i redovni autobuski prevoz, situacija postaje još teža, a razlozi zašto omladina odlazi još jasniji. Najzad, nevolja nije u tome što je to slučaj sa Sotom, nego je takva situacija sa najvećim brojem ne samo šidskih, nego naših sela uopšte. Imamo i Dom kulture koji usled stalnog nedostatka novca nikada nije uspeo da promeni svoju namenu, da se modernizuje u skladu sa novim vremenom i potrebama omladine, pa tako i danas služi za svadbe i kulturne manifestacije u kojima mladi gotovo i ne učestvuju - objašnjava Varga.

Nema života od deset jutara

Gotovo dve i po decenije, Varga je radio u PP "Erdeviku", kojeg je, ne svojom voljom, napustio. Od tada, kako kaže, u potpunosti se posvetio obrađivanju svojih desetak jutara zemlje koji su mu, ne tako davno, bili dodatni izvor prihoda.

Sa svojih deset jutara spadam u sitnije posjednike kakvih je u Sotu najviše i radim soju, kukuruz, pšenicu, suncokret, a imam i pola jutra pod vinogradom. Život od poljoprivrede je inače težak, a posebno je to slučaju ako imate desetak jutara. Mehanizacija je stara, loša i gotovo niko u selu nema sve priključke, nego zajmimo i međusobno se ispomažemo, objašnjava Varga i

Centar Sota

dodaje: - Da bi se mogla obnoviti mehanizacija, potrebno je imati minimalno 50 jutara, a i tada se mora odrediti čitave zarade. I iako su svima puna usta priče o značaju sela i potrebi obnove njegove ekonomske moći, u poslednjih desetak godina u Sot su stigla tek tri nova traktora, a i to ne oni najbolji i najskuplji.

Šansa je u vinu

Jednu od mogućnosti razvoja svoga sela, Soćani vide i u razvoju vinarstva. U vreme postojanja PP "Erdevika" bilo je i više vinara. Danas tek po koji iako uslovi za proizvodnju kvalitetnih vina, kažu, postoje.

Od kako znam za sebe znam da Sot ima kvalitetna vina. I sam sam vinar, volim dobro vino i imam pola jutra vinograda. Vinarstvom se bavio moj otac, deda, dedin deda i ko zna ko još. Od ratarstva ka kojem je okrenut najveći broj Soćana zaista nema života. Nema jasnih pariteta, tržište je apsolutno nestabilno i sve to čini da ljudi polako postaju odbojni prema poslu kojeg rade. Upravo otuda sve više se misli o tome da bi vinarstvo i voćarstvo mogli da pomognu, ali i sa tim ide teško, jer erdevički podrum još uvek ne otkupljuje proizvode, ljudi nemaju hladnjače, a voće ne može dugo da stoji ako već želimo da prodamo kvalitetnu robu. Ja konkretno pravim oko 500 do 600 litara belog i crnog vina, imam i nešto malo roze, ali to je sve za lične potrebe. Ne prodajem, mada da postoji neko ko

Pivo ispred dućana

Ako dobro pogledate štampu i čujete šta se priča, lako ćete videti i čuti da se danas u selima vodi borba, ne za povećanje stanovništva, nego za ostanak omladine. Ali i to teško ide jer se nema novca, a bez novca se danas ništa ne može. U našim selima, pa i u Sotu nema mesta na kojima bi mladi mogli da kvalitetno utroše slobodno vreme. Godinama je moj sin išao biciklom u Šid da trenira fudbal. Govorili su mi da je to opasno i čak me i napadali da odustanemo. Uvek sam bio svestan tih rizika, ali sam znao da ako ostane u selu, svoje slobodno vreme može da utroši samo na ispijanje piva u centru ispred prodavnice, a to nisam želeo - objašnjava Varga.

bi otkupljivao veće količine, siguran sam da bih proširio proizvodnju, isit-če Milenko Varga i napominje: - Ipak, ne bih želeo da ispadne da mi seljaci samo kukamo. Svesni smo mi da je život svuda težak i da je malom broju ljudi lako. Ali ipak, svesni smo i toga da je ključ obnove u selima koja ne samo da su jedini preživeli proizvođači, nego su uz to proizvođači hrane, dakle onoga bez čega nema, ne oporavka, nego života uopšte. Zbog toga je pomoć selu pomoć svima i to niko ne može da ospori.

S. Lapčević

Milenko Varga

Dvadeset đaka u četiri razreda

Mislim da bi trebali da shvatimo da bez obnove sela mi zaista nemamo šta da tražimo. Svaki naš razvoj i oporavak vezan je isključivo za selo. Naša je industrija uništena, privatizacija je dotukla i poslednju nadu da će se stvari pokrenuti sa mrtve tačke i jedino što još živi to je upravo naše selo. Fabrike su ostale prazne, hale puste, jer su radnici, i pored sve gorčine i bola imali kud da odu - svojim kućama. Sa druge strane, seljaci su vezani za svoje oranice i upravo otuda oni nikada nisu imali i danas nemaju kud da odu i toga država, ako želi da napreduje mora biti svesna. Seljaci, paori, danas su pravi nosioci našeg

Ništa bez para

Često se kaže kako je u ovoj opštoj bespraici nama na selu lakše jer ako ništa drugo makar proizvodimo sami sebi hranu. Međutim, nije ni to baš tako. Prvo treba platiti semena, preparate, imati minimum mehanizacije, potrebno je kupovati dodatke za ishranu stoke, tu su veterinari i

slično. Sa druge strane, sve se u životu plaća. Još uvek nismo došli do robno - novčane razmene, tako da se struja, gorivo i ogrev moraju platiti novcem, ne kukuruzom ili prasicima. Nema ništa bez para i varaju se oni koji misle da je nama lakše - smatra Milenko Varga.

Unutrašnjost Doma kulture

Povratak svilene bube

Jugoslavija je pred Drugi svetski rat bila peta sila u svetu po proizvodnji svile, a onda je prednost data nafti i sintetici koja se od nje pravi. Dudovi su posečeni, skupe mašine uništene i surovo ugašena industrijska grana od koje je bilo samo koristi

Nekadašnja Jugoslavija je decenijama plaćala danak trčanju za raznim svetskim trendovima, ali cena modernizacije uvođenjem masovne proizvodnje sintetičkih vlakana pripada redu najskupljih promašaja nekadašnje SFRJ! Zbog sintetike (čitaj monopola naftne industrije) iz Jugoslavije je proterana širom sveta cenjena svilena buba, a njena biljka hraniteljka beli dud je iskrcen. Napomenimo samo da je pred Drugi svetski rat u Jugoslaviji bilo više od dva i po miliona stabala belog duda, a da danas nema ni nekoliko hiljada!

Najviše dudova bilo je i ostalo u Vojvodini. Zaštitili su ga ljubitelji dudovače, ili, pak da se nađe tu i tamo, za svinje i živinu. Najviše ih ima pored preostalih salaša. Zato dudovi u Vojvodini danas mogu da posluže kao sirovina za početnu proizvodnju, svilene bube dok ne stignu novi zasadi za obučavanje građanstva koje hoće da gaji dudove i svilene bube. Nekoliko desetina najstarijih dudova nalazi se u okolini Kovilja, u kome su pre nekoliko godina pokrenuli i godišnju akciju „Parastos dudu“ kada se sakupljaju plodovi sa ovog drveta i peče rakija dudovača. Ta rakija dudovača danas se jedino služi u kafani na „Kraj sveta“, koja se nalazi na Arkanju iza Kovilja...

Milan Prostran

Reforme uništile dudove

Uništavanje dudova i pomor svilenih buba zbili su se u Srbiji u vreme nekih „zaokreta“ u privredivanju, ima tome više od četiri decenije. Sve što je bilo prirodno, trebalo je zameniti veštačkim jer traži manje rada. Tako su u tekstilu pod udar, sem svile, došli još i vuna, lan, pamuk i kudelj. U slučaju vune stradalo je i ovčarstvo, kao njena biološka i materijalna osnova. Jer, od nekadašnjeg stada od blizu pet miliona ovaca u Srbiji je ostalo svega 1,5 miliona grla (2000. godine je u Srbiji bilo 1,6 miliona ovaca). Uništeno je stado, a niko neće od vlasnika ove stoke da kupuje vunu koja se baca... Grešku učinjeno tih šezdesetih godina prošlog veka treba sad ispraviti u narednoj deceniji, kada je pokrenuta ideja oživljavanja stočarstva, a tu spada i za po-

Svilena buba je prava domaća životinja

vratka svilene bube. Za to je potrebno prvo početi saditi dudove po Srbiji!

Kada je reč o svilenim bubama, treba reći da smo u proizvodnji „kraljice“ tkanina, kako svilu zovu u svetu, pre Drugog svetskog rata, bili na petom mestu u svetu! U Jugoslaviji, a ponajviše u Srbiji, gde beli dud dobro uspeva, ima mnogo živih proizvođača kokona, okruglih postelja svilene bube u kojima se ona pretvara iz gusenice u lutku, štiteći sebe spolja i iznutra svilenim nitima.

Svilare u Srbiji su brzopletu ukinute šezdesetih godina prošlog veka, a skupe mašine uništene. Sintetika se probijala na tržište razvijajući naftnu industriju i povećavajući potrošnju nafte kao značajne sirovine za njenu proizvodnju. Kako to obično biva sa ograničenim resursima, kao što je nafta (čiji se kraj najavljuje oko 2050. godine ovog veka!) cena proizvodnje bila je sve skuplja, a posledice sintetike sve vidljivije, od ekoloških do zdravstvenih.

- Neposredno pre sankcija za SFRJ 1992. godine, u tadašnjoj Privrednoj komori Jugoslavije, bio je urađen i projekat za oživljavanje uzgoja svilene bube. Koordinator je trebao da bude Institut za šumarstvo u Beogradu. Sve je bilo lepo zapisano, kako ova majuška životinja živi isključivo od lista belog duda, šta treba raditi da bi se prvo obnovili zasadi ove biljke hraniteljke. Došlo je do raspada SFRJ pa su ti planovi ostali u fiokama. Svakih nekoliko godina, pa evo i sad, se javljaju ideje o obnovi gajenja svilene bube, za šta je prethodno nužno obnoviti zasade duda, ali uvek naiđe neka kriza pa to ode u drugi plan - navodi sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Privredne komore Srbije **Milan Prostran**.

Istraživanja pokazuju da smo i pre četiri decenije u tadašnjoj Jugoslaviji imali 2,6 miliona dudova, ponajviše na prostorima Srbije, a danas je to gotovo zanemarljivo. U zlatno doba svilarstva, dudovi su se najviše gajili u Posavini, Pomoravlju, i Povardarju, a svilena buba se gajila, u Vojvodini, Srbiji, na Kosovu i Metohiji... Čak su i mesta dobijala imena po svili primeri su Svilojevo u Vojvodini, Svilašnjac u Srbiji... Pre dve decenije se krenulo u novu sadnju belih dudova i obnovu gajenja svilene bube, ali su to omele sankcije 1992. godine. Bilo je tad čak i uvezeno 11 hibrida duda iz Rusije, a nešto je stiglo i iz Bugarske, kao i iz Japana. Treba reći da su naučnici odmah, a to je bilo pre uvođenja sankcija za SFRJ, bili počeli da organizuju obnovu zasada belih dudova u Srbiji. Danas belih dudova najviše ima u Vojvodini i to u okolini Vršca.

Bili zainteresovani i Japanci

Svilena buba je prava domaća životinja. Bez pomoći čoveka ne bi mogla da opstane u prirodi. Ima pet

Ženke i mužjaci svilene bube izgledaju kao beli noćni leptiri

stadijuma razvoja. Od jajeta se pretvara u leptira koji obnavlja generaciju. Jaje je veličine zrna maka i od njega se stvara gusenica koja je u početku teška 0,4 miligrama. Na kraju svog razvoja gusenica je dugačka osam do devet santimetara i svoju dužinu je povećala za 10.000 puta! Upravo zbog tolikog uvećanja telesne težine svilena buba je fenomen. Prepravljena u kokona, ona je teška tri i po do četiri grama. Za razvoj gusenice potrebni su i određeni uslovi. U prvom redu temperatura od 23 do 27 stepeni, a vazduh mora biti vlažan od 60 do 90 odsto, zatim regulisana svetlost i sistem provetranja.

Gusenica svoje razviće od jajeta do leptira završava za 28 ili 29 dana. Posle toga izgrađuje kokon svile. Radi ga tri dana, ali je samo prvih nekoliko sati vidljivo jer i sebe obmotava svilom pa je kokona čvrsta. Gusenica unutar kokona, zapravo, pravi postelju i preobrazi se u lutku. U svakom kokonu je nit svile duga 1.200 do 2.000 metara. Kokoni se odmotavaju u fabrikama, na specijalnim mašinama koje se zovu filande. Nažalost takvih mašina danas gotovo da nema ni u muzejima! U Srbiji su kokoni odmotavani i ručno. Da bi se svilena nit odmotala, odnosno da bi lepak popustio, kokoni su morali najpre da se potope u vrelu vodu, a potom se preslicom odvajala nit, a da se ne bi ponovo lepilo, obično su kokoni (malo odmotani) stavljeni u kukuruzno brašno ili pesak. Ponovo obnoviti ovu proizvodnju nije ni malo jednostavno, jer najpre treba uvesti skupe mašine, a najbolji proizvođači su Japanci. Da bi se počela prerada, potrebno je najmanje petnaest mašina koje staju oko deset miliona dolara, a za to je potrebno da imamo i 200 tona kokona spremnih za preradu. U razgovoru

Svila i kosmonauti

Svila ima široku primenu i u industriji, mada je najčešće vezujemo za konfekciju. Poznato je da su svilena sita nezamisljiva za odela kosmonauta. To odelo se izrađuje prema obliku njihovog tela. Kako je svileni konac 40 puta rastegljiviji od pucanja od drugih materijala, svilena nit se koristi i kao uža za kapsule iz svemira. Priča se da su u užetu ruske kapsule koja je pala iz kosmosa pronađeni delovi veštačke materije, što je bio uzrok pucanja. Uža su, naime pravili Japanci, ne znajući za njegovu namenu, pa su zajedno sa svilom upleli i drugu materiju.

koji je vođen sa Japancima za obnovu ove proizvodnje, oni su pokazali interesovanje za ovu delatnost, da u nju ulažu, pa čak, i da kreditiraju proizvodnju. Međutim, to su zaustavili ratovi na području nekadašnje SFRJ, a poslednju akciju i bombardovanje 1999. godine. Došlo je vreme obnove zemlje, pa i ove proizvodnje. U Srbiji su je uvek zaustavljale nove, preče reforme za preživljavanje, a Japance je sad zaustavio zemljotres i cunami da bi uložili novac u ovu proizvodnju u Srbiji.

Najviše dudova ima u Vojvodini

Isplativa proizvodnja

Ono što nas u Srbiji tera na ponovno uvođenje ove proizvodnje, je njena isplativost i upošljavanje radnika. Uzgojem bube bili bi popunjeni i mnogobrojni nenamenski građani pogoni. Pored toga može se proizvoditi i za izvoz. Kokoni koji ne ispunjavaju tehničke uslove neće ostati neupotrebljivi jer kao čiste belančevine veoma su pogodni za ishranu stoke.

Danas je u svetu najjači proizvođač svile Kina. Godišnje se u ovoj zemlji napravi više od 500.000 tona sirovih čaura svile. Čak 20 miliona domaćinstava bavi se samo ovim poslom. Još oko 50 zemalja svrstava se u manje ili veće proizvođače. Među njima su: Japan, Severna Južna Koreja, države bivšeg SSSR-a, Tajland, Brazil, koji svi zajedno daju čak 97 odsto svetske proizvodnje. Ali, njima je lako, naročito Kinima, jer su očuvali tradiciju koju prenose s kolena na koleno. Istovremeno su očuvali i mašine i stalno uvode nove. Dok smo mi sve naše što smo imali uništili, pa ih čak nema ni u muzejima!

Svilarstvo je i u Srbiji jedna od najstarijih delatnosti u seoskim domaćinstvima. Ono je bilo, zato što je, pre svega, bilo isplativo i dobrodošlo, kao uzgredno zanimanje. To bi moglo biti i danas, a tu isplativost najbolje potvrđuju sledeće činjenice. Jedno domaćinstvo može bez teškoća da prehranjuje, bar, tri kutije „semena“, ili oko 60.000 gusenica u jednom ciklusu. Po jedino kutiji dobije se 20 do 30 kilograma sirovih kokona - čaura. Na svetskom tržištu kilogram ove robe proteklih godina plaćao se šest dolara. Ako se u rashod uvrsti i seme, dudovo lišće, sredstva za dezinfekciju i drugo, onda je računica jasna: od 75 kilograma čaura dobije se 450 dolara, a ako se od te sume odbiju troškovi od 120 dolara, ostaje zarada od 330 dolara. Naravno te čaure mogu se pretvoriti u 8,5 kilograma svile, odnosno tkaninu dugu oko 130 metara. To je računica bila u Zadržnom savezu Srbije 2000. godine, kada je njegov tadašnji sekretar Milan Pavlović bio uradio i pokrenuo projekat za obnovu zasada dudova i gajenja svilene bube i proizvodnje svile u Srbiji.

Najveće mogućnosti danas za uzgoj svilene bube i svile su u Vojvodini. Ona ima dosta neiskorišćenih zemljišta na kome bi se mogla obnoviti proizvodnja jedne od tih tradicija, gajenja svilene bube. Dakle, ima mesta za sadnice belog duda, a u jednoj fazi bi se moglo zasaditi 15.000 stabala.

INĐIJA I NOVI SLANKAMEN • NEVEREME NEZAPAMĆENO U ZADNJIH 100 GODINA

Najviše stradali voćnjaci

Oko 50 odsto parcela sa poljoprivrednim kulturama u Novom Slankamenu pretrpelo oštećenja prilikom grada. Najviše stradali voćnjaci

Nezapamćeno nevreme koje je u subotu 22. juna pogodilo grad Inđiju i naselje Novi Slankamen napravilo je veliku materijalnu štetu na građevinskim objektima i automobilima. Međutim ono što zabrinjava poljoprivrednike čuvenog voćarskog kraja iz Slankamena jeste da li će uspeti da dobiju odštetu za uništene povrtarske i voćarske kulture.

Dobrosav Đukanović, proizvođač voća iz Novog Slankamena, seća se grada od pre tri godine kada je na Đurđevdan led „tukao“ više od sat vremena i kada je veliko područje naselja bilo zahvaćeno.

- Tada je grad zahvatio širi deo terena ali je bila manja šteta. Ovogodišnji grad zahvatio je uže područje sela, a skoro 50 odsto parcela sa voćem i povrtarskim kulturama je oštećeno. Odmah sam obišao teren i ustanovio da ima štete i na kukuruza ali je na voću daleko veća. Znamo da i mali grad napravi veliku štetu voću, a kamoli ovaj koji je bio veličine do nekoliko santimetara.

Sličnu sudbinu doživeo je i **Dragan Krivošija** duvandžija i voćar iz istog sela koji kaže da ih je grad iznenadio iako su se i ranijih godina dešavale ovakve vremenske nepogode, ali ne ovako snažne.

- Oštećenja na jabuci i breskvi su 50 odsto, a to znači da smo izgubili i kvalitet i kvantitet. Nema tu oporavka jer su se na jabuci pojavile pukotine i ona više nije za upotrebu. Što se tiče

Led otrešao voće

duvana i on je stradao ali ne u tolikoj meri kao voće, pre svega oštećen je list, ali se nadamo da ćemo uspeti da ga prodamo - poručuje Dragan i kaže da su do sada dobijali poruke obavještenja od Agencije za ruralni razvoj i da će ih obavestiti o daljim merama koje će preduzeti.

- Svesni smo da je situacija u državi jako teška, pa se ne nadamo puno. I ranijih godina se dešavalo da grad potuče rod, pa nismo imali

Dragan Krivošija

neke velike pomoći, ali ajd nikad se ne zna - kaže Krivošija.

Krizni štab za vanredne situacije opštine Inđija odmah sutradan je reagovao, te je sazvana hitna sednica na kojoj su prisustvovali sve nadležne službe, a komadant štaba i prvi čovek opštine **Petar Filipović** je istakao da je formirana dežurna služba kojoj su se javljali građani, gde su mogli da popune formulare i prijave štetu na građevinskim objektima. Takođe Agenciji za ruralni razvoj evidentira poljoprivrednike koji se svakodnevno javljaju.

- Nakon procene štete koja će trajati nekoliko dana, uputićemo zahtev Vladi Republike Srbije kako bi nam finansijski pomogli u saniranju štete. Agencija za ruralni razvoj će zajedno sa komisijom raditi na proceni štete nastale u poljoprivredi. Ono što je evidentno jeste da je najveća materijalna šteta nastala u samom gradu i mi ćemo preduzeti sve što je u našoj moći i u zakonskim okvirima da obezbedimo finansijska sredstva kako bi

Uništene jabuke

Poziv poljoprivrednicima

Poljoprivrednici se mogu obratiti Agenciji za ruralni razvoj na telefon 55 -60- 60 ili dolaskom na adresu Vojvode Stepe 48 u Inđiji.

Ovim jabukama nema oporavka

pomogli našim sugrađanima - poručio je na sednici štaba Filipović.

I pokrajinski komadant štaba za vanredne situacije **Goran Ješić** prisustvovao je vanrednoj sednici štaba u Inđiji uz prethodno objašnjenje da je odmah izašao na teren i obišao poljoprivrednike u Novom Slankamenu gde je gradonosni oblak prošao konstatujući da je šteta mnogo manja nego što se mislilo u prvi mah.

- Dobra vest je da u ratarskim kulturama nema previše štete. Ima poleganja pšenice, ali smo ovu pojavu imali i ranije zbog velike količine azota u zemlji i zbog loših agro-tehničkih mera koje su se sprovodile. Takođe je primećena velika količina padavina, čak 60 litara je palo. Sreća je da je gradonosni oblak prošao kroz naselje, te su poljoprivredne kulture ostale manje više očuvane. Imamo oštećenja na listu suncokreta, soje i kukuruza u proseku oko pet odsto ali je zato voće oštećeno u pojedinim delovima i do 40 odsto. Nije samo ovogodišnji rod u problemu, nego i pupoljci koji se zameću za sledeću godinu - kaže Ješić i ističe da Pokrajina ima instrument da pomogne registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima nakon utvrđivanja štete. Nakon sednice Vlade Vojvodine na kojoj će se razmatrati šteta nastala nakon

Dobrosav Đukanović

PREDRAG MARIĆ:

Koliko para – koliko raketa

Šteta koju grad nanese poljoprivrednicima mnogo je veća od novca koji je potreban za preventivnu nabavku protivgradnih raketa

Uprkos protivgradnim raketama, grad je u Inđiji napravio veliku štetu i dok traje sanacija štete od grada, postavlja se pitanje kako je moguće da je pričinjena velika materijalna šteta, iako je protivgradna zaštita reagovala.

Iz Sektora za vanredne situacije kažu da je potrebno više raketa, ali da za to para nema, pa je jedan od zaključaka da je za efikasnu protivgradnu zaštitu potrebno mnogo više novca.

Pojedini komadi leda koji su padali u Inđiji bili su teški i više od pola kilograma. Najstrašnije je što će i u julu biti sličnih padavina. Protivgradne stanice trebalo bi da imaju minimalno 15 raketa, a zbog nedostatka novca u proseku imaju 3 i po rakete.

- Konkretno za Inđiju postoji 9 stanica, 7 je bilo u funkciji, 2 nisu i ljudi su pucali dok su imali rakete. Ja ne sumnjam pre svega u stručnost ljudi koji vode protivgradnu zaštitu, ali znate kako, ružno je što ću ovo reći, koliko para toliko muzike, to je - izjavio je za B92 Predrag Marić, načelnik Sektora za vanredne situacije MUP Srbije.

Nije teško zaključiti da je šteta koju grad nanese poljoprivrednicima mnogo veća od novca koji je potreban za preventivnu nabavku protivgradnih raketa. Razvijene zemlje drugačije se štite od ovakvih nepogoda.

- Što se tiče protivgradne zaštite, uglavnom je u svetu napušte-

Predrag Marić

na kao sistem zaštite od grada. Uglavnom se ide na osiguranje, zasejavanje iz vazduha i ide se u nabavku protivgradnih mreža. U Srbiji taj sistem postoji tridesetak godina i mi ga se grčevito držimo. Valjda mislimo da ako se on ukine ostaćemo bez ikakve zaštite, generalno. Što se tiče osiguranja, mislim da bi tu morala da postoji subvencija države, mislim da mora da se preduzme jedna jaka akcija, da se stavi ljudima do znanja šta dobijaju, a osiguranja da malo „uvuku rogove“ i prosto budu malo prijemčivija za korisnike - kaže Predrag Marić.

U Sektoru za vanredne situacije napominju da se svaki evro uložen u preventivnu zaštitu od elementarnih nepogoda, poplava i požara desetostruko isplati.

Zbog nedostatka novca planirana nabavka nove planirane nabavka tehnike i stvari potrebnih Sektoru za vanredne situacije neće biti sprovedena.

Protivgradni sistem radio

Nadležni iz Sektora za vanredne situacije su da protivgradni sistem nije izostao pa su tokom nepogode ispaljene 24 protivgradne rakete samo sa teritorije opštine Inđija. Rakete su lansirane i iz okolnih opština Rume, Stare Pazove i Pećinaca, ukupno 54 iz 18 stanica u Sremu.

poplava u Vojvodini i problem grada u inđijskoj opštini biće stavljena na dnevni red kaže Ješić kritikujući sistem protivgradne odbrane.

- Naš sistem je odavno zastareo i takvi sistemi više ne postoje nigde u svetu. Jednostavno, grad se kao elementarna nepogoda pojavljuje stalno i vi možete da osigurate useve ili stavite protivgradne mreže. Sreća pa imamo primer u Slankamenu gde su postavljene ove mreže i gde su voćnjaci ostali neoštećeni, a te mreže je finansirala Pokrajina kroz razne konkurse. Sa druge strane treba da se ugledamo na razvijene evropske zemlje i primenimo nove moderne sisteme koji su daleko jeftinije nego ovaj, a sto posto efikasni. Mislim pre svega na avione koji stvaraju kišne oblake, a ne gradonosne. Suština je da treba da poradimo na organizaciji čitavog sistema, inače će štete biti sve veće i veće. Vidite kakve se klimatske promene dešavaju, to je očigledno - rekao je na kraju Ješić.

Marija Balabanović

Realnim cenama proizvoda ne trebaju subvencije

Neka nam sada plate žito 25 dinara, šećernu repu 500 evra, svinje 230 dinara i subvencije nam ne trebaju - kaže Aleksandar, najmlađi nosilac gazdinstva Jovanovića

Da sve uspešne porodice pomalo liče jedna na drugu, potvrdila je i naša poseta gazdinstvu Jovanovića iz Martinaca, u kojoj složno žive i rade tri generacije: deda Draško sa baka Jovankom, sin Borislav sa suprugom Ljiljanom i unuk Aleksandar, dok jedino unuka Aleksandra kao ekonomista živi i radi u Novom Sadu.

Posetili smo ovo uzorno gazdinstvo jer smo na terenu uočili da po izgledu nema bolje šećerne repe u Sremu. Takođe, pored uspešne ratarske proizvodnje Jovanovići se tradicionalno bave i tovom svinja.

Nakon obilaska šećerne repe sa domaćinima u martinačkom ataru na potesu Petrovci, bili smo u tovištu svinja, ali i videli peć sa kojom se greje gazdinstvo u kojoj se kao obnovljiv izvor energije koristi sojina slama, što je samo učvrstilo naše uverenje da se u ovoj kući razmišlja domaćinski, na duge staze.

Kako to danas "red nalaže" najmlađi je obično i PR gazdinstva, pa smo razgovor započeli sa Aleksandrom.

Vaša šećerna repa je za primer. Koje sorte ste sejali i kakvu ste agrotehniku primenili?

- To su Begonija, Alfonsa i Serenada, sve KWS-ove. Rok setve je bio 8. i 9. mart i 17. i 18. mart. Sejali smo na pšenicu i kukuruz, a negde i na soju. Prvo smo radili duboko oranje, zatvaranje brazde i, naravno, pre toga zavarivanje đubreta i germinatorom dva prohoda pre setve. Radili smo tri tretmana zaštite protiv širokolisnih korova sa preparatima Betanal, Safari, Goltiks i Lontrel, a nedavno i tretman od sirka. Pre setve bacili smo 150 kg uree po hektaru, a pre špartanja 150 kg AN-a. Ostalo je još sad da uradimo tretman protiv cerkospore i da se vadi.

Koliko imate hektara pod repom i kakav prinos očekujete?

- Šećerna repa je, kao što ste videli, u fantastičnoj kondiciji i izuzetno dobro je vegetirala. Imamo repe na 40 hektara i mogao bi se očekivati rekordan prinos.

Kome predajete repu i da li ste zadovoljni otkupljivačem?

- Repu predajemo šećerani Sunoka u Pećincima. I do sada smo saradivali sa njima. Oni sve pošteno plate. Daju nam i seme i repromaterijal, ali cena bi mogla da bude malo veća. Za ovu sezonu cena je 42 evrocenta po kilogramu plus pdv. Inače, dobili smo 100 evra po hektaru kao neku vid subven-

Trio Jovanović: Draško, Borislav i Aleksandar

cije od šećerane - kaže Aleksandar. Dalje razgovaramo sa Borislavom, srednjim stubom kuće.

Da li se uvek sejala repa u porodicu Jovanovića?

- U našem domaćinstvu uvek se sejala repa. Sejali su je i otac, i deda. Bilo je ponekad kratkih prekida, a intenzivno je sejemo poslednjih 25 godina.

Koliko ukupno zemlje obrađujete i koja je setvena struktura?

- Ukupno radimo oko 100 hektara, a naše zemlje imamo 60 jutara. Setvenu strukturu nam čini repa, pšenica, kukuruz i soja.

U kakvom je stanju pšenica?

- Pšenica je trenutno u dobrom stanju. Od sorata imamo Apache, Feriu i nešto NS-ovog sortimenta.

Koje sorte kukuruza ste posejali?

- Od kukuruza imamo Pioneer, KWS, Syngenta i Dekalb - rekao je Borislav.

Kako je Aleksandar veterinarski tehničar razgovaramo sa njim o tovu svinja.

Koliko izvezete tovljenika godišnje i je li isplativo?

- Trenutno u tovu imamo oko 300 svinja, a godišnje uradimo dva i po turnusa, ili oko 800 tovljenika. Proizvodnja svinja se preko zime i ne isplati, ali kada dođu praznici cena je bolja. Najviše gajimo rasu Jorkšir jer se pokazala kao najbolja. Hranu obezbeđujemo iz naše proizvodnje, jer je jedino to isplativo. Menjamo zrno soje za sojinu sačmu, a koristimo naš kukuruz.

Velika su ulaganja u proizvodnju. Da li sve finansirate sami ili uzimate i kredite?

- Uzeli smo traktor New Holland na kredit sa 8% kamate u dinarima. Uzimamo i od šećerane repromaterijal, a nešto i mi kupimo. Sve ostalo sami finansiramo - rekao je Aleksandar.

Gazdinstvo Jovanovića ima traktor Lamborghini od 140 KS, New Holland od 95 KS i IMT 565, kombajn Clsas Dominator, šest dubokih prikolica Zmaj i sve potrebne priključne mašine i opremu.

U kom obimu poljoprivredne proizvodnje je Vaš otac započeo život na selu, da biste danas bili na ovom nivou?

- Otac je počeo sa maksimumom od 10 hektara u to vreme. Početkom devedesetih počeli smo malo da povećavamo površine, a od 2000. godine smo se proširili. Svake godine kupujemo po malo zemlje u zavisnosti od mogućnosti. Tako razmišljamo o budućnosti.

Kako gledate na agrarne mere i poteze prethodne i ove Vlade? Šta država treba da uradi da bi podstakla poljoprivredu i da bi selo dobilo smisao održivog razvoja?

- Kada nešto bude zapostavljano godinama onda tu treba mnogo ulaganja, možda isto toliko godina. Svi obećavaju i kao nešto nas pitaju dok ne prođu izbori, posle izbora tajac. Kod nas u selu atarski putevi su problem jer mi sada kupujemo savremeniju mehanizaciju koja je većih gabarita i ne može da prolazi tim našim sokacima i putevima. Da bi ono što proizvedemo doneli kući, da bi to mogli preraditi i da bi je mogli dati svinjama koje hranimo moraju prvo da se obezbede osnovni uslovi za proizvodnju. Problem je (i) sa subvencijama jer pare ne stignu onda kada nam trebaju. Ove godine smo brzo dobili subvencije za ratarsku proizvodnju, dok smo za svinje predali odavno a još ništa nisimo dobili - kaže Borislav.

Kombajn spreman za žetvu

Da li "ima života" za mlade na selu?

- Da bi mladi ljudi mogli da žive i opstanu na selu država treba malo više da se pozabavi otkupljivačima pšenice i drugih proizvoda, monopolistima, i da im zabrani prekomerni uvoz, naročito tovnih svinja i goveda, jer je to naš najveći problem! Mi smo svesni da država nema para i ne možemo se uzdati u to da nam država samo daje, ali može da pomogne na drugi način. Ako može da plati u Mađarskoj svinje 220 dinara onda mogu to isto i ovde, a ne da ovde cena bude 160 dinara. U tome je poenta. Meni ne treba od države premija, već samo da se plati realna cena svinja. Početkom marta smo natovarili 200 svinja po ceni od 160 dinara - to je naš najveći problem. Neka nam sada plate žito 25 dinara, šećernu repu 500 evra, svinje 230 dinara i subvencije nam ne trebaju. Ovako

je u tome što je došla demokratija pa možeš da kažeš šta hoćeš, ali samo od reči vajde nema. Ova zemlja što je oteta nije vraćena. To bih prvo poručio današnjem ministru: da se seljacima vrati ono što je uzeto!

Da imate unukove godine da li bi ste se opet bavili poljoprivredom?

- Da sam ponovo mlad opet bih se bavio poljoprivredom, jer to volim. U moje vreme mogućnosti su bile jako male jer je trebalo uvećati kapital da bi nešto imao. Sa malo kapitala ne može da se napreduje. Imali smo taj maksimum preko kojeg nije moglo da se ide. Ali tada sam samo od 50 prodatih svinja napravio ovu kuću. Tito nam je uzeo zemlju, ali opet se i sa malo moglo napraviti dosta, a sada moraš da imaš dosta robe za malu zaradu.

Aleksandar i Borislav u šećernoj repi

moramo da gledamo na subvencije zato što nemamo para, a sve kvalitetno mora da se radi i na vreme da bi moglo uopšte nešto da se zaradi i na tim cenama. Ko radi loše sa ovim cenama mora da propadne. Uvek se pomaže uvoznici lobi. Da li je to naša agrarna strategija? - pita se Aleksandar.

Za trezarijski sto na kojem nam je Ljiljana servirala sremački ručak, onako po propisu, od domaće supe, sosa, sarme, pečenja, pohovanog mesa i tikvica, pa sve do sitnih kolača, najzad se i deda Draško da i s njim prozborimo koju.

Kako vidite današnje stanje u poljoprivredi?

- Ne bih mogao reći šta je bilo najbolje. Za mene lično, u Titovo vreme moja kuća je jako loše prošla. Kada je došao Marković izgledalo je da ide bolje, a danas mnogo obećavaju. Kada bi to što obećavaju i ostvarili bilo bi dobro, ali ne vidim da će baš tako biti. Razlika u odnosu na ranija vremena

Šta najviše opterećuje gazdinstvo?

- Mnogo nam uzimaju na repromaterijale koje ulažemo u poljoprivredu, pa nam zbog ulaznih inputa malo ostaje. Ministar bi trebalo da se pozabavi pitanjima: pošto je đubrivo, pošto su preparati za prskanje, a pošto su naši proizvodi?

Kako gledate na kupovinu zemljišta stranih firmi?

- Ne slažem se sa tim da stranci mogu da kupuju poljoprivredno zemljište, jer će odneti poljoprivredne proizvode sa naših njiva u svoju zemlju. Mi se ovde otimamo za zemlju - a ona ode strancima?! Bolje je dati zemlju i domaćem veleposedniku (tajkunu) koji će bar da uposli domaću radnu snagu i da taj poljoprivredni proizvod ostane u zemlji, ili da ga mi izvezemo - zaključuje deda Draško.

D. Čosić

Glavobolje: koja će biti otkupna cena svinja?

Stanje na usevima i u zasadima

INĐIJA: Štete od grada

Teritoriju Indije, Novog Slankamena i Novih Karlovaca je 22. juna, između 22 i 23 časa, zahvatio grad i do veličine teniske loptice. Grad je pao uglavnom u naseljenim delovima i naneo velike štete.

Preporučujemo poljoprivrednim proizvođačima čije su parcele zahvaćene gradom, da obave preventivnu zaštitu preparatima:

na bazi kaptana najkasnije 24 sata nakon grada,

ili na bazi tiofanat metila (Funomil 0,07-0,1%) najduže 48 sati nakon grada.

U cilju preovladavanja posledica stresa preporučuje se primena preparata na bazi aminokiselina (Isabion 2-4l/ha, Delfan plus, 1-1,5 l/ha).

RUMA: Kukuruzni plamenac

Vizuelnim pregledom semenskog kukuruza na lokalitetu Irig/Kudoš zabeležena je sledeća dinamika polaganja i piljenja jaja kukuruznog plamenca:

14.06. se registruju prva sveže položena jajna legla na 1,33% pregledanih biljaka.

18.06. se uočava povećanje broja napadnutih biljaka i položenih jajnih legala (3,33%).

Jajna legla stara nekoliko dana uočena 18.6. se 19.6. već nalaze u fazi "crne glave" i iz njih će u roku od 24 časa doći do piljenja.

Zbog visokih temperatura, u narednim danima se očekuje intenzivnije polaganje jaja i ubrzano piljenje larvi. Ovu štetočinu pratimo na još dva lokaliteta -

Buđanovci:

U usevu kukuruza šećerca prvo jajno leglo je uočeno 06.06. na 152,09 CDD. Prilikom narednih pregleda nisu uočena novopoložena jajna legla.

Nikinci:

U usevu paprike 19.06. na 492,56 CDD su uočena prva sveža jajna legla na 2% pregledanih biljaka.

Proizvođačima se preporučuje obilazak navedenih useva u cilju sagledavanja prisustva ove štetočine.

Pegavost lista šećerne repe

Najbolji momenat za tretman je početak piljenja larvi (pre nego što se ubuše) insekticidima ovcidno-larvicidnog dejstva:

- Coragen (a.m. hlorantraniliprol), 0,15 l/ha,
- Avaunt (a.m. indoksakarb), 0,25 l/ha,
- Talstar (a.m. bifentrin) 0,3 l/ha.

RUMA: Pegavost lista šećerne repe

Na terenu RC Ruma šećerna repa se u zavisnosti od sorte i datuma setve nalazi u fenofazi 33 do 39 BBCH (od 30% do 90% biljaka tvorilo redove).

Na oglednoj parceli, na lokalitetu Ruma/Fišer, vizuelnim pregledom useva šećerne repe (setva 15.04.2013.) nije registrovana pojava pega od prouzrokovača pegavosti lista šećerne repe (*Cercospora beticola*).

Analiziranjem podataka sa me-

teorološke stanice, povoljni uslovi za ostvarenje infekcije ovim patogenom su bili u periodu od 08. do 10.06. i u periodu od 13. do 14.06.

Šećerna repa se nalazi u osetljivoj fenofazi sklapanja redova (smanjenje provetrenosti useva, zadržavanje vlage), što pogoduje pojavi i razvoju ove bolesti.

Preporučujemo proizvođačima šećerne repe redovne obilaskne parcele zbog mogućnosti pojave prvih pega (na starijem lišću).

RC Ruma će i u narednom periodu pratiti kako uslove za razvoj patogena preko automatske meteorološke stanice, tako i pojavu i razvoj simptoma u polju.

Za sada ne preduzimati mere zaštite.

SREMSKA MITROVICA: Bolesti paradajza na otvorenom prostoru

Na terenu RC Sremska Mitrovica na svim lokalitetima gajenja para-

dajza na otvorenom polju (Divoš, Ležimir, Mandelos) uočene su pege na listovima i stablu čiji je prouzrokovač gljiva *Xantomonas* spp. pege se povećavaju i spajaju izazivajući nekrotične površine.

Preporučuje se proizvođačima primena preparata na bazi a.m. bakar hidroksid kod biljaka koje nisu ušle u fenofazu cvetanja.

Kod biljaka koje se nalaze u fenofazi cvetanja preporučuje se primena bakarnih preparata u večernjim satima kada se krunični listići zatvore, zbog depresivnog delovanja bakarnih preparata na oprašivanje.

Preporučuje se primena sledećih preparata:

- a.m. bakar-hidroksid preparat Blauvit tečni u količini 0,3-0,4%.
- Bakarni kreč-50 u količini 0,5-0,75 kg/ha.

SREMSKA MITROVICA: Pojava staklokrilaca u zasadu jabuke

Na teritoriji RC Sremska Mitrovica na lokalitetu Morović u zasadu jabuke postavljena je feromonska klopka za praćenje

staklokrilaca. Staklokrilac je štetočina koja ima jednu generaciju u toku godine, prezimljava u stadijumu jajeta a u drugoj polovini maja pojavljuje se imago. Ženka staklokrilca polaže jaja u grupicama na oštećenja ili pukotine na stablu, veoma često na mesto povreda. Ispiljene larve hrane se praveći hodnike i ulazna mesta na granama za mnoge patogene. Narocito je štetna na mladim zasadima ukoliko se javi masovnije. Na šidskom delu terena već niz godina beleže se veliki dnevni ulovi staklokrilca. Posebno se apeluje na proizvođače na tom terenu da zaštite svoje zasade. Prvi imago ulovljen je 30.05. već 07.06. imamo 9 imaga za noć a 13.06. čak 36 imaga. U periodu pada temperature brojnosti su se smanjile, a zatim sledi period povećanja brojnosti tako da početkom ove nedelje imamo dnevne ulove i preko 40 imaga po klopki. Preporučuje se primena insekticida sa ovcidnim delovanjem za suzbijanje jaja. Mogu se koristiti preparati na bazi hlorpirifosa i cipermetrina koji deluju kontaktno i parama i imaju delovanje na larve i imaga. Zbog veoma razvučenog leta u nekim godinama i dva-tri meseca u isto vreme imamo pojavu različitih razvojnih stadijuma tako da se često tretman za *Carpocapsa pomonella* poklapa sa tretmanom za staklokrilca.

SREMSKA MITROVICA: Kruškina buva

Na terenu RC Sremska Mitrovica na lokalitetima gajenja kruške u šidskoj i mitrovačkoj opštini kruškina buva je prisutna sa različitim intenzitetima napada u zavisnosti od prethodno korišćenih tretmana.

Praćenjem akumulacija temperatura od 01.01. kruškina buva je sa 20.06. na CDD 1287, kako znamo da je generacijska suma temperatura od 420-450 CDD, imamo pojavu treće letnje generacije koja intenzivno polaže jaja a vide se i već ispiljene larve.

Intenzitet napada je u zasadima u kome je zaštita bila adekvatna je 20-25% prisustva imaga i obiljem položenih jaja, prisutni su i mlađi larveni stadijumi L1-L2 sa intenzitetom prisutnosti od 10%.

U zasadima gde nije bila adekvatna zaštita indeks napada je 70-80 % prisustva imaga, 30-35% L1-L2, kao i L4-L5 iz prethodne generacije gde je indeks napada od 60-70%.

2013/06/19

Jajna legla kukuruznog plamenca na paprici

Pege na listu paradajza

ŠID • OCENE IZ OPŠTINSKE KANCELARIJE ZA POLJOPRIVREDU

Poplave utiču na prinose

Počela je žetva ječma, a zvanične potvrde prinosa za sada nema. Što se tiče useva koji su zasejani proleto: kukuruz, soja, šećerna repa i suncokret, stanje je zadovoljavajuće za ovaj period vegetacije – kaže Dejan Vučenović, iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid

Na teritoriji šidske opštine u jesenjoj setvi zasejano je 4.959 hektara merkantilne pšenice, 130 hektara ozimog ječma i 20 hektara semenske pšenice. Može se reći da je stanje ovih useva zadovoljavajuće i da obavećava solidan rod – saznajemo u Opštinskoj kancelariji za poljoprivredu u Šidu.

Prema rečima **Dejana Vučenovića**, iz ove Kancelarije, na pojedinim parcelama došlo je do poleganja useva i pojave bolesti što je uzrokovano velikom količinom padavina i olujnih vetrova.

- Takođe, manji prinos može se

očekivati i na parcelama na kojima nije urađena zaštita od bolesti i štetočina i koje su oštećene gradom. Ovih dana je počela žetva ječma, a zvanične potvrde prinosa za sada nema. Što se tiče useva koji su zasejani proleto: kukuruz, soja, šećerna repa i suncokret, stanje je zadovoljavajuće za ovaj period vegetacije. Manje zaostajanje u porastu primetno je kod useva koji su duže vremenski period bili poplavljeni i gde je setva bila kasnija i nije primenjena puna agrotehnika – rekao je Dejan Vučenović iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid.

Prema njegovim rečima, na nedavnom sastanku komisije za izradu Godišnjeg programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta, doneta je odluka da mesne zajednice sa teritorije šidske opštine dostave predloge rekonstrukcije i sanacije atarskih puteva za svoje katastarske opštine, kako bi komisija obišla te puteve i sačinila zapisnike, na osnovu kojih bi se utvrdilo koliko sredstava je potrebno za njihovu rekonstrukciju i sanaciju. Komisija trenutno obilazi atarske puteve i obilazak će biti završen sledeće nedelje. Sredstva za sanaciju biće obezbeđena iz sredstava od zakupa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini koju je komisija za izradu godišnjeg programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta usvojila u svom godišnjem programu.

- Predsednik Opštine Šid doneo je rešenje o imenovanju komisije za tehnički pregled mehanizacije za žetvu na teritoriji opštine. Zadatak komisije je da pregleda mehanizaciju za žetvu, a prvenstveno kombajne. Komisija će raditi i za vreme žetve i otklanjati nepravilnosti koje se uoče, a posebna pažnja obratiće se na tehničku ispravnost i protivpožarnu zaštitu. Na teritoriji opštine Šid, prema podacima od prošle godine, ima 179 kombajna. Svi vlasnici kombajna, kako polovnih tako i novih, dužni su da se prijave komisiji za tehnički pregled mehanizacije, a svi pregledani kombajni dobijaju nalepnicu da su tehnički ispravni. Cena pregled ostala je

Atarski put u Kukujevcima

ista kao i prošle godine i iznosi 1.500 dinara – podsetio je Dejan Vučenović.

Inače, za potrebe protivgradne službe na svojoj teritoriji, opština Šid obezbedila je 11 baterija i šest punjača za ručne stanice. Trenutno na području opštine postoji 11 protivgradnih stanica koje su deystvovala u predhodnom kišnom periodu.

Na nedavno održanoj sednici Opštinskog veća doneto je rešenje o nabavci protivgradnih raketa. Kako je rekao načelnik Opštinske uprave **Romko Papuga**, biće nabavljeno po pet raketa za svaku od 11 postojećih protivgradnih stanica, a za ovo će biti izdvojeno ukupno 2,2 miliona dinara.

S. Mihajlović

Kancelarija za poljoprivredu u Šidu

RUMA • UNIŠTAVANJE AMBROZIJE

Značajna uloga mesnih zajednica

Akcija na uništavanju ambrozije u rumskoj opštini trajeće od 20. jula do 15. oktobra ove godine

O tome koliko je ambrozija štetna za useve u čijoj se blizini nalazi, sve više se piše i govori, a to je lako utvrditi i na samim terenima gde se ona pojavljuje, i ne uništi na vreme. Utisak je da su znanja nešto oskudnija ukoliko se ova biljna štetočina dovede u vezu sa čovekom, odnosno ljudskim zdravljem. Bez većih ulaženja u detalje, dovoljno je reći da je ambrozija, ako je na većoj površini, i u neposrednoj blizini sa ljudima, uzročnik mnogih bolesti i alergija, čak može biti i kancerogena. Dakle, bez oklevanja treba ući u akciju borbe protiv ambrozije, direktno, ili bar u smislu informisanja nadležnih o zaraženim površinama na ataru.

U Poljoprivredno-stručnoj službi "Ruma" obavestili smo da je već sačinjen plan za suzbijanje ambrozije na teritoriji rumske opštine. Akcija će se odvijati od 20. jula do 15. oktobra ove godine, uz finansijsku podršku Opštine Ruma.

Više podataka o ovoj akciji izneo nam je **Uglješa Trkulja**, savetodavac u Poljoprivredno-stručnoj službi "Ruma".

Kako je zamišljena akcija uništavanja ove biljne štetočine?

-Prvi talas suzbijanja ambrozije na teritoriji rumske opštine odvijace se od 20. jula do 12. avgusta. U akciju se moraju uključiti sve mesne zajednice, u smislu popisa površina pod ambrozijom. Radi efikasnosti akcije, poželjno je da se u sve

Uglješa Trkulja

ovo uključe poljočuvarske službe, i sami građani, jer su najbolje upoznati sa terenom na kome se nalazi ambrozija.

Na koji način će se sprovesti akcija?

-Način uništavanja ambrozije zavisiće od veličine površina pod ovim otrovom, od pristupačnosti terena, ali i od visine finansijskih sredstava koja će biti opredeljena za ovaj posao. U planu je upotreba trimera, traktorskih kosačica, negde će se vršiti tarupiranje, a negde hemijsko tretiranje zaraženih površina. Kada je reč o radnoj snazi, ona će se obezbediti uglavnom po mesnim zajednicama. Radnici koji budu učestvovali u akciji nosiće majice s

oznacom "Uništavanje ambrozije", čime treba da privuku što veći broj ljudi u ovu aktivnost. Gorivo, ulje, kao i potrebna hemijska sredstva distribuiraća naša PSS "Ruma", mi smo zaduženi i za štampanje letaka, plakata, za edukaciju poljoprivrednika o štetnosti ambrozije.

Koji zadaci u ovom velikom poslu stoje pred mesnim zajednicama?

-Drugi talas akcije predviđen je za period od 13. avgusta pa sve do 15. oktobra. U ovom periodu akcentat će biti na hemijskom tretiranju ambrozije i to totalnim herbicidima. Mesne zajednice će u svemu ovome imati značajnu ulogu. Njihov zadatak je da našoj stanici, putem pošte, faksa, e-maila, prijave površine pod ambrozijom. Takođe, treba da nam dostave imena poljočuvara u tim sredinama. Treba istaći da se prijavljuju javne površine, ne i privatne - o privatnim površinama evidenciju vode poljočuvari. Rok za dostavu ovih informacija i dokumentata je 10. jul ove godine.

Na kraju, podsećanja radi, recimo i to da prošle godine ambrozija u rumskoj opštini tretirana na oko 250 hektara, u te svrhe utošeno je 1,7 miliona dinara. Ove godine, naglašeno nam je u Poljoprivredno-stručnoj službi "Ruma", kada je o uništavanju ambrozije reč, više će se ići ka obodima atara, jer je u unutrašnjosti dobrim delom već uništena.

K. Kuzmanović

SREMSKA MITROVICA • NAČELNIK VLADIMIR NASTOVIĆ POVODOM JAVNOG POZIVA O ZAKUPU ZEMLJIŠTA

Procedura zakupa je strogo po zakonu

Komisija za izradu godišnjeg programa zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta Grada Sremska Mitrovica nedavno je u sredstvima informisanja objavila javni poziv koji se odnosi na postupak dokazivanja prava prečeg zakupa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini na teritoriji ovog grada za 2014. godinu. Javni poziv ima osnovu u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu i instrukcijama Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Srbije, a upućen je svim pravni i fizičkim licima vlasnicima funkcionalnih sistema za navodnjavanje, odvodnjavanje, ribnjaka, višegodišnjih zasada starijih od tri, a mlađih od 15 godina u rodu, vinograda određene propisane starosti u rodu, poljoprivredne infrastrukture kao i vlasnicima objekata za uzgoj i držanje domaćih životinja koji se tim aktivnostima bave na teritoriji ovog grada. Rok da zainteresovani dostave dokumentaciju kojom dokazuju pravo prečeg zakupa je 30. oktobar ove godine.

- Ono što smo obećali to smo i uradili. Zainteresovani do kraja oktobra treba da dostave potrebnu dokumentaciju radi dokazivanja prava prečeg zakupa kako bi mogli da dobiju tu zemlju na korišćenje. Već sada ima zainteresovanih iako je dosta vremena do krajnjeg roka za predaju dokumentacije. Među njima je "Mitrosrem", a registrovani stočari, kojih po tradiciji bude najviše, lagano se pripremaju i obezbeđuju sve što treba za prijavu - rekao nam je **Vladimir Nastović**, načelnik Uprave za poljoprivredu u Sremskoj Mitrovici.

Neophodno je obezbediti niz dokumenata za ostvarenje navedenog prava po osnovu vlasništva na infrastrukturi ali i po osnovu uzgoja i držanja životinja. O tome zainteresovani mogu da se upoznaju detaljnije direktno u prostoriji Uprave za poljoprivredu, preko gradskog sajta, u ovdašnjim nedeljnim novi-

Načelnik Vladimir Nastović

Oko 5.000 hektara

Na području koje pripada Gradu Sremska Mitrovica nalazi se oko 4.300 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta, a biće je i više jer nije završeno razgraničenje vlasništva nad zemljom koju je obrađivao "Pinki", a koja, kako se očekuje, treba da bude vraćena vlasniku.

- Procenjujemo da ćemo tada imati oko 5.000 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta na našoj teritoriji. Većina državne zemlje data je u zakup na tri godine, prema prethodnoj odluci - rekao je načelnik Nastović.

nama, a tekst javnog poziva se nalazi i na oglasnim tablama mesnih kancelarija.

Načelnik Vladimir Nastović podseća da se obrazac zahteva može preuzeti svakog radnog dana od 8 do 14 časova, u prostorijama Gradske uprave za poljoprivredu u Sremskoj Mitrovici. Uz to obrazac se može obezbediti i na šalteru gradskog uslužnog centra.

S.Đ.

Vretenast žbun

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu
i pejzažnu arhitekturu

Vretenast žbun kao uzgojni oblik se koristi za formiranje kada su sorte jabuke kalemljene na srednje bujnim podlogama (MM-106), a vitko vreteno je uzgojni oblik koji se primenjuje kod sorti jabuke na slabo bujne podloge M9 i M27, spur tipova jabuke na srednje bujnim podlogama MM106 i MM104 i kod kruške kalemljene na dunji

Vretenast žbun (slika 113) kao uzgojni oblik se koristi za formiranje kada su sorte jabuke kalemljene na srednje bujnim podlogama (MM-106). Vretenasti žbun je ustvari kržljava modifikacija piramide ali se od nje razlikuje rasporedom grana i po bujnosti. Vretenast žbun se sastoji od skeletnih grana koje su spiralno raspoređene duž centralne produžnice i koje se nalaze u horizontalnom položaju. Rastojanje između redova i u redu zavisi od kombinacije sorte, podloge i od agroekoloških uslova sredine.

U prvoj godini po sadnji jednogodišnje sadnice bez prevremenih grančica se skraćuju na oko 80 cm, a sadnice koje su dobro obrasle letorastima ili prevremenim grančicama se skraćuju na oko 30 cm od poslednjeg dobro razvijenog letorasta. Letorasti ili rodne grančice koje se nalaze na delu koje se koristi za deblo (50–60 cm) izbacuju se iz osnove. Na početku vegetacije kada mladari dostignu dužinu oko 10–15 cm odabere se jedan vršni mladac za produžnicu, a nekoliko mladara ispod njega se uklone ili se samo pinsiraju. Takođe, izaberu se grane koje će služiti za formiranje prvih skeletnih grana, a one koje imaju oštiji ugao ili nepovoljan položaj treba pinsirati. Ove intervencije na zeleno se preporučuju kod sorti koje imaju oštar ugao grananja (greni smit, gloster, starking itd.). Ukoliko se ne obavi rana intervencija, moguće je mladare odstraniti još dok su oni zeljasti. Takođe, ostavljene letoraste kada završe svoj prvi intenzitet porasta treba povijati (kanapom, čačalicama, tegovima itd.).

Na početku druge vegetacije, ukoliko nije vršena intervencija na zeleno, vrši se izbor letorasta za produžnicu, a konkurenti ispod njega se izbacuju, biraju se bočni letorasti koji imaju spiralni raspored, a izbacuju letorasti koji imaju uspravan položaj ili rastu u unutrašnjost krune. Ova rezidba na zrelo se preporučuje kod sorti koje imaju otvoreniji ugao grananja (ajdared, jonatan, jonagold itd.). Produžnica se na početku druge vegetacije skraćuje za jednu trećinu. Kod sadnica koje su bile sa prevremenim grančicama

Slika 116. Vitko vreteno u punoj rodnosti (Z. Keserović)

ili letorastima na kojima se već formirao rod, na početku druge godine se vrši izolacija vrhova. Takođe, u početku druge vegetacije kada mladari dostignu dužinu 10–15 cm vrši se izolacija vrha produžnice a takođe i vrha pojedinih skeletnih grana. U toku jula mogu se ukloniti ili pinsirati mladari koji idu u unutrašnjost krune ili su konkurencija produžnicama.

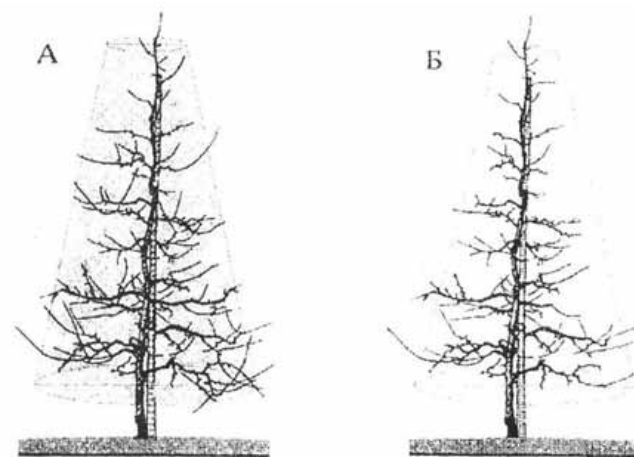
Na početku treće godine produžnica se oslobađa konkurentnih mladara, a takođe i produžnice na skeletnim granama. Bujniji letorasti koji se ostavljaju između skeletnih

grana se izbacuju iz osnove, a oni koji su slabije bujnosti i položeni su ostavljaju se. Ukoliko su skeletne grane bujnije, onda se vrši samo izolacija vrha uz obavezno ostavljanje što položenijeg letorasta. Prilikom rezidbe skeletnog drveta treba gledati da se letorasti koji idu ispod i iznad tih grana izbacuju. Letorasti koji se ostavljaju kao produžnice na kraju ovih grana treba da budu najduži. U četvrtoj godini ove voćke se smatraju kao rodne i rezidba se primenjuje na rodnost.

Vitko vreteno

Ovaj uzgojni oblik primenjuje se kod sorti jabuke na slabo bujne podloge M9 i M27, spur tipova jabuke na srednje bujnim podlogama MM106 i MM104 i kod kruške kalemljene na dunji. Pod vitkim vretenom označava se vitka konična kruna gde su slabe skeletne grane raspoređene po spirali i koje su pri vrhu sve kraće (Gvozdenović i Dulić, 1982). Između njih se mogu nalaziti slabi letorasti i kratke rodne grančice.

Bez obzira da li je sadnja izvršena u jesen ili proleće, prekraćivanje sadnica se vrši u proleće pre kretanja vegetacije (slika 114). Jednogodišnje sadnice jabuke bez prevremenih grančica se skraćuju na 75–85 cm, što zavisi od bujnosti sorte. Jače se skraćuju sadnice sorti čiji letorasti imaju oštiji ugao grananja (zlatni delišes, ričared i gloster), dok se na 80–85 cm skraćuju sorte čiji letorasti imaju otvoreniji ugao grananja (jonatan, ajdared, jonagold itd.). Sadnice krušaka bez prevremenih grančica se skraćuju na 80 cm. Kada su u pitanju sadnice sa prevremenim grančicama, onda se prekraćivanje vrši na 30 cm iznad poslednje dobro razvijene

Slika 115. Grafički prikaz stabla formiranog u obliku vitkog vretena pre (A) i posle (B) zimske rezidbe (A. Oberhofer, 1971; B. Gvozdenović, 1993).

prevremene grančice. U prvoj godini, kada mladari dostignu 10–15 cm, kod sorti koje imaju oštiji ugao grananja uklanjaju se oni mladari koji konkurišu produžnici na prostoru 10–15 cm ispod nje ili se samo zakinu (pinsiraju). Kod spur tipova posebno se mora obratiti pažnja na razvoj vodilice jer ona često zaostaje u porastu. Da bi se ona razvila, treba u toku vegetacije što češće odstranjivati mladare koji joj konkurišu u porastu.

Takođe se uklanjaju i oni mladari koji imaju oštiji ugao grananja, a ostavljaju oni koji imaju otvoreniji ugao. Svi mladari koji su izbili na 40–50 cm od zemlje se izbacuju.

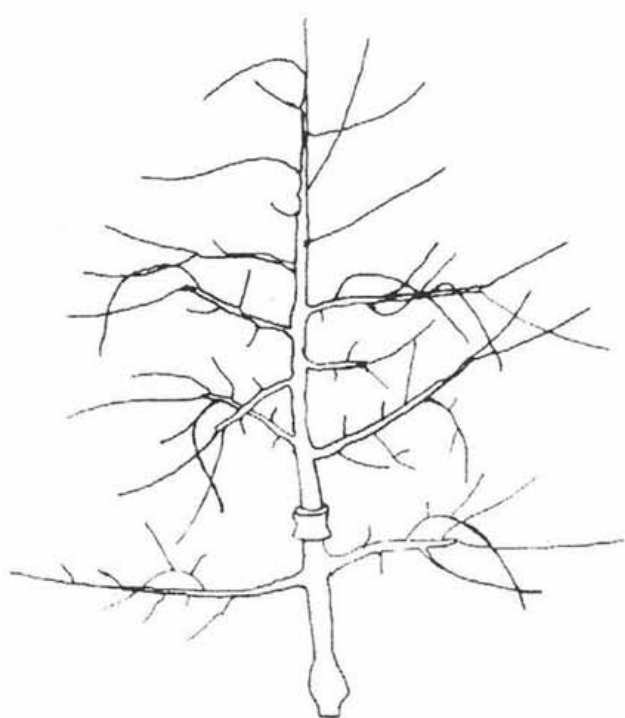
Na početku druge vegetacije kod sorti koje imaju dominantan vršni rast, produžnica se orezuje na njenu konkurenciju (pavodilicu) ili ukoliko nema pogodnu pavodilicu, produžnica se skraćuje na 50–60 cm i naknadno se vrši izbor najpovoljnijeg mladara u toku vegetacije. Takođe, u toku vegetacije kao i u prvoj godini se izbacuju mladari koji konkurišu produžnici, kao i oni koji konkurišu produžnicama na prvim ramenim granama koje su ostavljene u prošloj godini. Uspravno rastući letorasti na produžnicama i prvim ramenim granama se izbacuju ili se samo zakinu. Ukoliko ih nema dovoljno, oni se u toku vegetacije moraju povijati.

Na početku treće vegetacije produžnica se opet izbacuje na bočnu granu ili letorast ili, ako nema pavodilicu, skraćuje se na 50–60 cm. Suvišni letorasti, pogotovo oni bujni u vršnom delu krune, izbacuju se iz

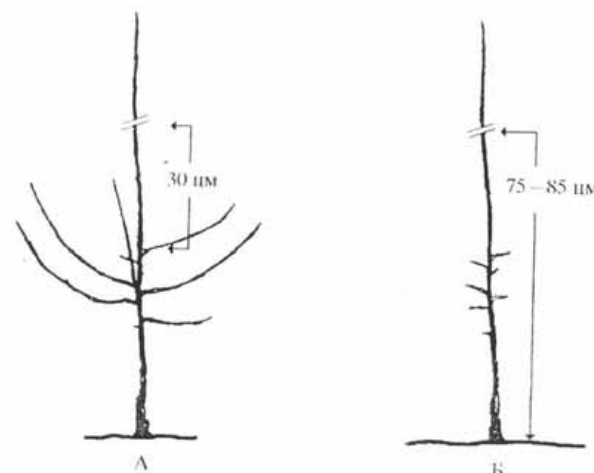
osnove. Na donjim skeletnim granama kod slabo bujnih sorti vrši se skraćivanje na jedan bočni položajni letorast, a kod bujnih sorti vrši se izolacija vršnog letorasta i blago povijanje. Idući ka vrhu, skeletne grane se ostavljaju sve kraće kako bi kruna zadržala koničan oblik (slika 115).

Na kraju treće vegetacije produžnica se orezuje na bočnu granu ili letorast. Na početku četvrte vegetacije kod nekih sorti pogotovo u donjem delu krune moraju se izbaciti skeletne grane. Prvo se izbacuju one grane koje imaju nepravilan položaj u kruni i koje su previše bujne. Obično se kod slabo bujnih sorti vrši izbacivanje grana na patrlj kako bi se potencirao porast, dok kod bujnih sorti izbacivanje na patrlj nije potrebno jer za zamenu ima uvek dovoljno jednogodišnjih letorasta. Patrlj ne bi trebalo da bude duži od 2 cm i rez bi morao da bude nagnut prema stablu nagore kako bi se forsiralo kretanje pupoljaka sa donje strane patrlja i time dobio otvoreniji ugao izbijanja letorasta. Trebalo bi paziti da se kod previše bujnih sorti ne vrši i suviše jaka rezidba na početku rodnosti da se ne bi poremetila ravnoteža između rodnosti i bujnosti (slika 116). Kod ovih sorti treba izbaciti one grane koje imaju samo izrazito oštar ugao grananja, a ostale povijati i kasnije u punoj rodnosti vršiti njihovo izbacivanje.

Iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama"

Slika 113. Šema vretenastog žbuna (Z. Keserović)

Slika 114. Rezidba sadnica posle sadnje za formiranje vitkog vretena: A. Sadnica sa prevremenim grančicama; B. bez prevremenih grančica (Gvozdenović i Mičić, 1995).

Ne paliti slamu!

Vremenske prilike tokom jula u našim krajevima uslovljavaju suptropsko područje visokog vazdušnog pritiska, poznatije pod imenom azorski anticiklon. Klimatološka statistika kaže da su pod uticajem anticiklona čak tri od četiri julska dana. Julski dani su i najduži, pa je logično da je broj sati sunčanog vremena veliki, a snaga sunčevih zraka, zbog ugla padanja na zemlju, velika, pa su zbog toga i logične visoke temperature

Tokom ovog dela godine atlantski cikloni (ili neke druge tvorine niskog vazdušnog pritiska koje nose vlažnu i nestabilnu vazdušnu masu) kreću se severnije od naših krajeva i u manjoj meri, otprilike svaki četvrti dan, utiču i na vreme kod nas. Tada se registruju prolazna naoblačenja uz mestimičnu kišu i pljusak sa grmljavinom (više u brdsko-planinskim krajevima), uz osveženje.

U polju: počinje žetva

Žetva je posao godine. Zbog količine i kvaliteta roda treba je završiti u što kraćem roku, pogotovu ove godine kada je nebo uveliko okrenulo leđa poljoprivrednicima, koji su već pretrpeli ogromne štete od vremenskih (ne)prilika.

Žito i druga zrnasta roba se skladište. Vlažno zрно (ispod 14 odsto vlage) treba pre uskladištenja osušiti u sušarama. U drugoj polovini jula završava se žetva strnih žita u ravničarskim, a pri kraju meseca i u brdsko-planinskim krajevima. Odmah posle žetve zemljište se priprema za setvu drugog useva. Ako se gajenje drugog useva ne planira, strnište se plitko uzore. Odmah, dok je kombajn još na njivi. To je bitno radi čuvanja

Berba paprike

dragocene vlage, razgradnje žetvenih ostataka, nicanja i uništavanja korova. I važno upozorenje ratarima – ne spaljujte slamu i druge ostatke na strništu! To mnogi čine, a to je višestruko štetno. Tamo gde ima uslova za navodnjavanje ekonomično je sejati postrne useve kraće vegetacije za zрно, silažu i zeleništvo đubrenje. Tu se misli na kukuruz grupe zrenja 100, sirak, suncokret, soju, heljdu, stočnu repu...

Širokoredni usevi, u kojima još mogu da se kreću mašine, mogu se po potrebi prihraniti i međuredno kultivirati (kultivatorom, đubriličom). U slučaju suše, veoma je korisno useve navodnjavati.

Po završetku žetve dobro je uzeti uzorke zemljišta za hemijsku analizu i to je prvi i izuzetno važan posao u okviru priprema za jesenju setvu.

U ovom mesecu treba raditi na uređenju zemljišta održavajući kanale i puteve, ugrađivanjem drenaze, ravnanjem, kalcifikacijom...

U povrtnjaku: okopava se, plevi, prehranjuje...

Povrće je u julu najčešće žedno i treba ga što više zalivati. Naravno, ako ima uslova za to. Posebnu brigu treba povesti o zaštiti od bolesti i štetočina. Obraduje se zemljište nakon branja kultura. Okopava se, plevi i prehranjuje povrće, posebno redovno to treba činiti posje zalivanja ili kiše.

Vadi se prvo beli, a zatim i crni luk. Za vađenje pristiže i krompir. Počinje berba krastavaca i paprika. Nastavlja se sadnja kupusa, kelja i karfiola. Seju se cvekla, boranija, mrkva, peršun, salata, praziluk i krastavci kornišoni, te rotkva i pozni kupus.

Kod stoke: početak tova

U julu, a i ranije, može se pristupiti tovu stoke koja se ne planira za priplod. Dobro je i korisno da se prethodno kastriraju svi mužjaci, jer onda bolje koriste hranu i brže se tove. Posebnu brigu treba voditi o razdvajanju životinja po polovima jer polna zrelost pojedinih životinja veoma često nastupa dosta rano i nije u skladu sa njihovom fizičkom razvijenošću.

Ovo je mesec kada se treba odlučiti koliko ćemo stoke „zimiti“, što znači da se mora planirati odgovarajuća količina stočne hrane i prilagoditi je za zimski period. Pored sena, potrebno je za zimski „jelovnik“ osigurati korenasto krtolasto bilje i silažu kao i dovoljne količine prostirke i koncentrata. Od veličine štale, svinjca, ovcarnika, živinarika i dr. zavisi broj stoke koja će zimovati jer smeštajni kapaciteti su među najbitnijim preduslovima za prezimljavanje stoke.

U voćnjaku i vinogradu: mesec berbe

Pošto je juli obično najsušnij mesec u godini, potrebno je, radi čuvanja vlage u zemljištu, obratiti posebnu pažnju površinskoj obradi zemljišta (drljanje, freziranje ili prašenje), zatim zastiranje površina ispod krošnje travom, a gde postoji mogućnost, obavezno primijeniti navodnjavanje.

Berba voća u ovom mesecu takođe je važan posao, jer sazrevaju plodovi mnogih sorata višanja, kajsija, bresaka, kupina, krušaka, jabuka pa i neke sorte šljive, a nastavlja se berba malina i ribizli.

U zasadima jagoda treba zakidati stolone (lozice) na bokovima, a kod malina se, posle završetka berbe, do zemlje orezuju i uklanjaju svi izdanci koji su doneli rod iz malinjaka. Gde god ima uslova za navodnjavanje, to se čini uz pedantno ekonomisanje vodom. Počinje letnja sadnja jagoda.

U julu voćari mogu da nastave zelenu rezidbu voćaka radi formiranja željenog oblika krune. Prema potrebi obavlja se zaštita. Letnje voće se bere, a zemljište, prema potrebi, obrađuje kultivatorom. Počinje i kalemljenje okularenjem na spavajući pupoljak jabuke, kruške i kajsije. Odsecanje kalem – grančica za letnje kalemljenje na spavajući pupoljak vrši se na sam dan kalemljenja ili dan ranije, a za kalemljenje na ostale načine, odmah po prestanku ili pre kretanja vegetacije. Do upotrebe, kalem – grančice treba čuvati u pesku u podrumu. Voćare podsećamo da se berba plodova namenjenih čuvanju obavlja dva do četiri dana pre pune zrelosti.

U vinogradima lastare treba prekratiti i provući između žica. U redu se obavlja četvrto ili peto prašenje, a između redova peta plitka obrada zemljišta. Ako je suša, zalivati lozu. Kanale i puteve treba stalno održavati.

U vrtu i na okućnici: sađenje ukrasnog grmlja

U vrtu i na okućnici treba da uživajte od lepote mirisa i svežine. Preporučuje se okopavanje leja jer od zalivanja i letnjih kiša može da se stvori pokorica, koju treba razbiti da bi se obezbedio pristup vazduha u zemljište. Ovo je mesec koji se smatra kao najpovoljnije vreme za sađenje ukrasnog grmlja.

Ukrasne biljke zasađene u proleće treba malo orezati da bi se uspostavila ravnoteža između podzemnog i nadzemnog dela.

S. P.

VREMENSKA PROGNOZA

Pravo leto

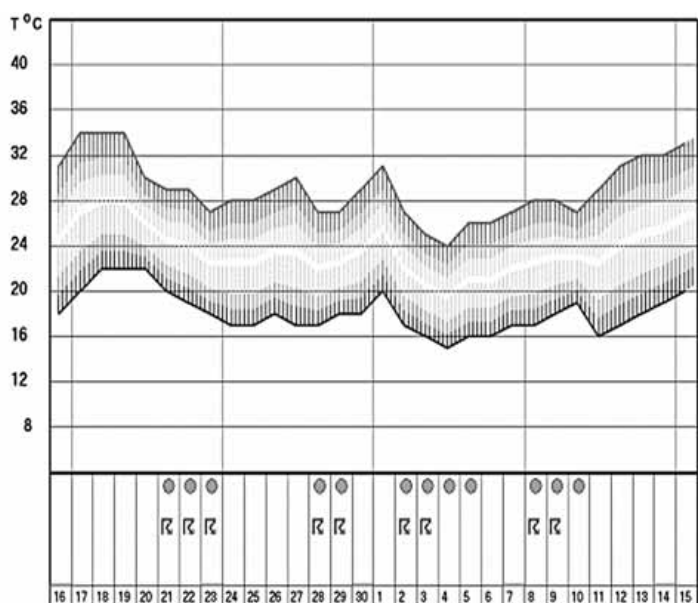
Kako je objavljeno na sajtu Republičkog Hidrometeorološkog zavoda Srbije, srednja minimalna temperatura vazduha u julu će imati vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 0.2°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost julske srednje minimalne temperature vazduha oko 17.7°S. Srednja maksimalna temperatura vazduha u julu biće

u granicama višegodišnjeg proseka, sa vrednostima u proseku višim za oko 0.2°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom jula biće oko 28.8°S. Srednja julska količina padavina će biti u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 3 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja količina padavina tokom jula iznosiće oko 42mm.

Tov stoke koja se ne planira za priplod

Prognoza vremena do 15. jula

☉ GRMLJAVINA ☉ KIŠA ☉ MAGLA ☉ SNEG ☉ VETAR – MAKSIMALNA TEMP. – MINIMALNA TEMP.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 17. do 21. juna 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Blagi rast cena kukuruza
- Pad pad cene pšenice
- Prvi ugovori soje, suncokreta i kukuruza na zeleno
- Dešavanja na svetskim berzama

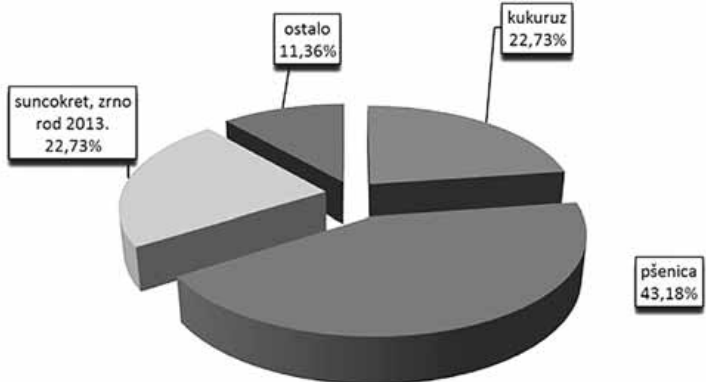
Najvažnija vest ovonedeljnog trgovanja na organizovanom berzanskom tržištu su prvi terminski ugovori na kukuruz, soju i suncokret registrovani u berzanskom trgovanju u 2013. godini. Realizacija ugovora „na zeleno“ predstavlja prve reperne cene na tržištu uljarica čija će isporuka uslediti u septembru. Velike vrućine kao da su uspravale učesnike na tržištu primarnih poljoprivrednih proizvoda. Nelikvidnost tržišta, slaba domaća potrošnja, odsustvo izvoza uz nedostatak robe se osete i na Produktnoj berzi, gde se kao posledica navedenih faktora količinski obim prometa u odnosu na upoređujući podatak iz prošle nedelje smanjio za 27,58%, dok je finansijska vrednost prometa manja za 21,80%. U brojkama posmatrano prometovano je 1.100 tona robe, čija je finansijska vrednost iznosila 29.579.000,00 dinara.

Prvi ugovor za kukuruz novog roda je registrovan. Cena jednog kilograma iznosi 15,50 din/kg sa PDV-om, što je 14,35 din/kg bez PDV-a.

Ove nedelje je tržište kukuruza do pred sam kraj nedelje bilo dosta stabilno, da bi poslednjeg dana trgovanja usledio pad. Od početka meseca cena je, uz blage oscilacije, beležila rast sve do ovome-sečnog maksimuma postignutog u sredu 19. juna kada je kilogram koštao 20,20 din bez PDV-a. Nakon toga je cena pala na 19,50 din bez PDV-a, što je ujedno i najniža cena postignuta ove nedelje. Ovonedeljni ponder iznosi 21,51 din/kg sa PDV-om (19,92 din bez PDV-a) što je rast cene u odnosu na prethodnu nedelju za 0,86%. Povoljni vremenski uslovi, dobro stanje useva i poslednji pad cene mogu biti indikativni pokazatelj kakva su očekivanja tržišnih učesnika što se tiče cenovnih kretanja u bližoj budućnosti.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2012.	340	21,60-21,82	250	21,60-21,82	+0,86
Pšenica, rod 2012.	975	23,98-24,41	475	23,98-24,30	-0,61
Soja, zrno, rod 2013.	50	36,95	50	36,95	
Suncokretova sačma, min. 33% proteina	25	36,00	25	36,00	-2,49
Suncokret, zrno, rod 2013.	250	36,95-37,08	250	36,95-37,08	
Kukuruz, vešt. sušen, rod 2013.	50	15,50	50	15,50	

Struktura nedeljnog prometa

Cena hlebnog zrna u poslednjih mesec dana se kretala u cenovnom rasponu od 22,20 do 22,50 din bez PDV-a, a tako je bilo i ove nedelje. Ponder je iznosio 24,03 din/kg sa PDV-om što je 22,25 din bez PDV-a. U odnosu na pre-

thodnu nedelju cena je u proseku niža za 0,61%.

U trgovanju preko berze su realizovani prvi ugovori „na zeleno“ na soju i suncokret.

Zrno soje rod 2013. sa isporukom

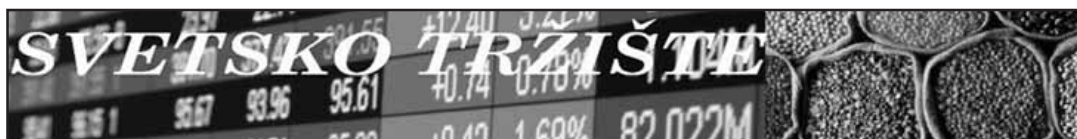
u septembru je prometovano po 36,95 din/kg sa PDV-om (34,21 din/kg bez PDV-a), što je na dan trgovanja po srednjem kursu NBS iznosilo 300€. Ako se taj podatak uporedi sa poslednjim cenom soje starog roda (60,50 bez PDV-a) vidi se da je cena u ugovoru „na zeleno“ niža za 43,45%.

Po istoj ceni je prometovan i suncokret novog roda. Kilogram je u proseku koštao 37,05 din sa PDV-om (34,31 bez PDV-a), u zavisnosti od srednjeg kursa na dan trgovanja, što je 300€ u dinarskoj protivvrednosti.

PRODEX

Pad cena kukuruza i pšenice uticao je na pad vrednosti PRO-

DEX-a. Na kraju ove nedelje je bio na nivou od 230,49 indeksnih poena, što je za 0,95% niža vrednost nego sa kraja prošle nedelje.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	250.08 \$/t	250.01 \$/t	252.58 \$/t	259.78 \$/t	257.36 \$/t
Kukuruz	257.86 \$/t	263.14 \$/t	265.03 \$/t	268.57 \$/t	265.03 \$/t

Početkom nedelje cene kukuruza na američkim berzama su zabeležile rast na osnovu zabrinutosti oko lošeg stanja zaliha starog roda i perspektive još uvek ne posejanih useva istog. Kretanje cena

u narednom periodu će i dalje zavisiti najviše od vremenskih uslova, jer su zalihe već na veoma niskom nivou. Američki fjučersi pšenice beležili su konstantan rast do četvrtka, na osnovu smanje-

nja svetskih zaliha i proizvodnje.

Cena julske fjučersa na pšenicu, skočila je u odnosu na prošlu nedelju za 2.19%, dok je fjučers na kukuruz skočio za 4.63%.

BUDIMPEŠTA

PŠENICA

163.59 EUR/t
(futures avg 13)

KUKURUZ

188.63 EUR/t
(futures jul 13)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA

200.00 EUR/t
(futures nov 13)

KUKURUZ

222.00 EUR/t
(futures avg 13)

Veoma povoljni vremenski uslovi za setvu u Evropi, oborili su vrednost fjučersa, posebno u Budimpešti gde su isti pali na minimum u poslednjih godinu dana. Sad druge strane, na berzi u francuskoj fjučerski rastu na osnovu konstantno vlažnog i kišnog vremena, praćenog grmljavinom, koje preti da nanese ozbiljnu štetu usevima.

U Budimpešti je vrednost julske fjučersa na kukuruz u padu za 3.07%, a vrednost avgustovske fjučersa na pšenici u padu za 6.34%.

Avgustovski fjučers na kukuruz u Parizu je u porastu za 2.07%, dok je novembarski fjučers na pšenici u porastu za 1.14%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno mar. 12	557.19 \$/t	555.72 \$/t	555.06 \$/t	559.62 \$/t	550.21 \$/t
Sojina sačma mar. 12	450.70 \$/t	449.10 \$/t	451.80 \$/t	453.60 \$/t	445.60 \$/t

U nedelji obostrane aktivnosti, američki fjučersi soje, zabeležili su neto padove. Gubici na odlo-

ženim ugovorima bili su izraženiji na osnovu povoljnih vremenskih prilika za useve i moguće kvali-

tetnije i po obimu veće setve od prethodno prognoziranog.

Cena julske fjučersa na soju

u padu je za 0.85% u odnosu na prošli petak, dok je cena sojine sačme manja za 1.57%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivovodic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 17.6.2013.DO 24.6.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Domaće	kg	180	200	180	bez promene	dobra
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	100	110	110	bez promene	dobra
3	Breskva (sve sorte)	Uvoz (Crna Gora)	kg	150	200	150	pad	prosečna
4	Grejfrut (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	200	220	200	bez promene	prosečna
5	Grožđe (crno ostale)	Uvoz (Italija)	kg	450	500	450	-	slaba
6	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz (Italija)	kg	150	160	160	bez promene	prosečna
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz (Italija)	kg	150	160	160	rast	prosečna
9	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz (Italija)	kg	150	160	160	rast	prosečna
10	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	100	rast	dobra
11	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	pad	prosečna
12	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	350	350	350	bez promene	slaba
13	Kruška (ostale)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	350	bez promene	prosečna
14	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
15	Limun (sve sorte)	Uvoz (Argentina)	kg	200	220	200	bez promene	dobra
16	Orah (očišćen)	Domaće	kg	900	1.000	1.000	bez promene	dobra
17	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	130	150	150	bez promene	dobra
18	Smokva (suva)	Uvoz (Italija)	kg	400	500	400	bez promene	slaba
19	Trešnja (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
20	Višnja (sve sorte)	Domaće	kg	100	130	120	rast	dobra

POVRĆE OD 17.6.2013.DO 24.6.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	20	30	30	pad	dobra
2	Boranija (žuta)	Domaće	kg	200	250	200	pad	prosečna
3	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	200	220	200	pad	prosečna
4	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	200	220	200	bez promene	prosečna
5	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	slaba
6	Grašak (sve sorte u mahuni)	Domaće	kg	120	130	120	bez promene	prosečna
7	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	250	300	250	bez promene	prosečna
8	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	150	150	150	bez promene	dobra
9	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	60	70	60	pad	dobra
10	Krompir (beli)	Domaće	kg	65	80	65	pad	dobra
11	Krompir (crveni)	Domaće	kg	65	80	65	pad	dobra
12	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
13	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	60	70	60	pad	prosečna
14	Luk beli (mladi)	Domaće	veza	25	30	30	bez promene	dobra
15	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	400	450	400	bez promene	prosečna
16	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	25	30	30	bez promene	dobra
17	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
18	Paprika (Babura)	Domaće	kg	220	250	220	bez promene	dobra
19	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	400	450	400	bez promene	dobra
20	Paprika (šilja)	Domaće	kg	200	250	220	bez promene	dobra
21	Paradajz (sve sorte)	Uvoz (Makedonija)	kg	90	100	100	pad	dobra
22	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
23	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
24	Pasulj (žuti)	Uvoz (uvoz)	kg	400	450	450	bez promene	slaba
25	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	300	350	300	bez promene	slaba
26	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	180	200	180	pad	prosečna
27	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	200	220	200	bez promene	dobra
28	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	20	30	20	bez promene	dobra
29	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	160	180	160	bez promene	dobra
30	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	120	150	150	bez promene	prosečna
31	Rotkvica (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	60	bez promene	prosečna
32	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	200	220	200	pad	prosečna
33	Tikvice (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
34	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	70	80	80	bez promene	dobra
35	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	50	50	bez promene	dobra
36	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	pad	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 17. 6 - 24. 6. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	23	29	23	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	28	30	30	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	23	29	23	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	30	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	18.7	19.5	19.5	rast	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	18.7	20	18.7	bez promene	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	22.2	22.7	22.2	bez promene	slaba

CENE ŽIVE STOKE - 17.6 - 24.6. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	270	300	270	bez promene	vrlo slaba
2	Ovca	sve težine	sve rase	kg	120	120	120	bez promene	vrlo slaba
3	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	250	260	260	bez promene	slaba
4	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	260	260	260	bez promene	vrlo slaba
5	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	170	170	170	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 17.6. - 24.6. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	190	200	200	bez promene	vrlo slaba
2	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	140	140	140	bez promene	vrlo slaba
3	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	160	175	170	bez promene	prosečna

Opera[®]

Proizvod sa
AgCelence[®] efektom.

Vrhunski fungicid za
šećernu repu i kukuruz.

Proizvodi AgCelence[®] ne obezbeđuju samo
zaštitu biljke od bolesti, oni pružaju dodatne
prednosti:

- ✓ povećan prinos
- ✓ povećanu otpornost na stres
- ✓ bolji kvalitet proizvoda
- ✓ povećanu efikasnost proizvodnje

BASF Srbija d.o.o. 11070 Novi Beograd, Omladinskih brigada 90b
tel: 011/ 30 93 400; fax: 011/ 30 93 423 www.agro.basf.rs

 BASF
The Chemical Company